

# BOOKa

Цікаво про дитячу літературу та ілюстрацію

## Британська дитяча література

- Інтерв'ю з  
Джеремі  
Стронгом
- GB vs ведмежата
- Бібліотечні "королі"



# BOOKa

грудень-лютий 2009/2010

# ЗМІСТ

НОВИНИ .....	6
GB vs ВЕДМЕДІ .....	10
ІНТЕРВ'Ю З ДЖЕРЕМІ СТРОНГОМ .....	14
“КОРОЛІ” БІБЛІОТЕК .....	24

A portrait of Jeremi Strong, a middle-aged man with glasses, smiling, wearing a dark jacket over a white shirt. He is standing against a solid red background.

## Джеремі Стронг:

**“Зараз ти можеш писати про речі, які вважалися сумнівними для опису у дитячих книжках у 50-х, наприклад, про пукання!”**



Художниця Анастасія  
Шигаєва розкажує  
про  
книги-іграшки  
та про напрямок  
поп-ап у дитячому  
книжковому  
дизайні

34



АВТОР І КНИГА..... 26

1) Жаклін Уілсон ..... 26

2) Роальд Дал ..... 30

ІНТЕРВ'Ю З АНАСТАСІЄЮ ШИГАЄВОЮ ..... 34

МАМА НЕ ЗНАЄ, ЩО ДИТЯ ЧИТАЄ..... 50

“КОРОЛІ” БІБЛІОТЕК 24





ЩО ПОКЛАСТИ ПІД ЯЛИНКУ.....56

РЕЦЕНЗІЇ НА СВЯТОЧНІ КНИГИ .....58

1) “Зимова книжка”..... 58

2) “Дивні химерики, або Таємниця старо  
винної скриньки”..... 60

3) “Будьлаласка”..... 62

ГІД ПО “ТОЧКАХ” З ДЕШЕВИМИ КНИГАМИ..... 64

ПОЧИТАТИ. МУМА І ЛОЛА ..... 67



КНИГА  
І  
ЗИМОВІ  
СВЯТА

54





# Про номер. Той, що пілотний.

**Ц**ей журнал про дитячі книги. Про письменників, що пишуть для малечі хороші добрі книги. Або погані і злі книги. Або хороші злі чи погані добрі книги...

Про ілюстраторів, які роблять ці книги прекрасними. Або не роблять. Або роблять, але не дуже вже і прекрасними.

Цей журнал про все, що стосується або є дотичним до теми дитячої літератури, книг для дітей, ілюстрації.

Власне, “Бука” задумувався як такий собі порадник для батьків, що прагнуть розбиратися в дитячих книгах. Але батьками аудиторія нашого журналу не обмежується. Він стане в пригоді письменникам, що пишуть для дітей – тут можна почитати інтерв’ю і поради відомих колег по цеху, почитати, що дітям подобається в книгах, а що ні. Журнал буде цікавим і ілюстраторам, адже темі ілюстрації ми плануємо приділяти багато уваги і як самостійному жанру, і як допоміжному. Ну і, звісно, цей журнал буде цікавим всім тим, хто загалом цікавиться літературою. Це ми собі тут так думаємо.

Цей номер є пілотним. З недоліками, помилками і певними недопрацюваннями. Але він першачок, а отже зроблений з натхненням і інтересом. Поки що робить його одна людина. Робить - в сенсі пише і верстає. Тому, якщо маєте бажання і час, можете надсилати свої рецензії, думки, авторські колонки, фотографії тощо. Було б значно цікавіше, якби авторів стало хоча б двоє, а ще краще десять =)

Долучайтесь!

Користуючись моментом, хочу подякувати всім тим, хто погодився на інтерв’ю, давав коментарі, надихав, цікавився майбутнім журналом. Власне, так – дякую.

І окреме дякую ілюстраторам цього номера - Ку, Насті Шигаєвій і дівчинці Оксанці.

Пілотний номер, звісно, не включає в себе все те, що буде в нашому журналі трошки пізніше. Проте і тут вже є що почитати – інтерв’ю з відомими британським дитячим письменником Джеремі Стронгом, чиї книги люблять і українські діти. Гід по “точках”, де можна придбати дешеві і цікаві книги, великий матеріал про книжки в стилі рор-ур, популярні в усьому світі – з об’ємними ілюстраціями, рецензії на книги, статтю про те, як вибирати дитячі книги... і ще трошечки іншого.

Всі побажання, скарги, коментарі, репліки, пропозиції, ідеї та будь-що інше надсилайте на пошту нашої редакції

[Booka.magazine@gmail.com](mailto:Booka.magazine@gmail.com)

Марія Семенченко,  
виконуючий обов’язки всієї редакції  
(і головного редактора теж. От)





## Мартін Скорсезе екранізує дитячу книгу

**М**артін Скорсезе візьметься за екранізацію дитячої книги Брайана Селзніка «Винахід Х'ю Кабрета» ("The Invention of Hugo Cabret").

Власне, ця екранізація буде наступним режесерським проектом Скорсезе. Режисер давно планує екранізувати цю книгу, але постійно на перший план виходили інші проекти.

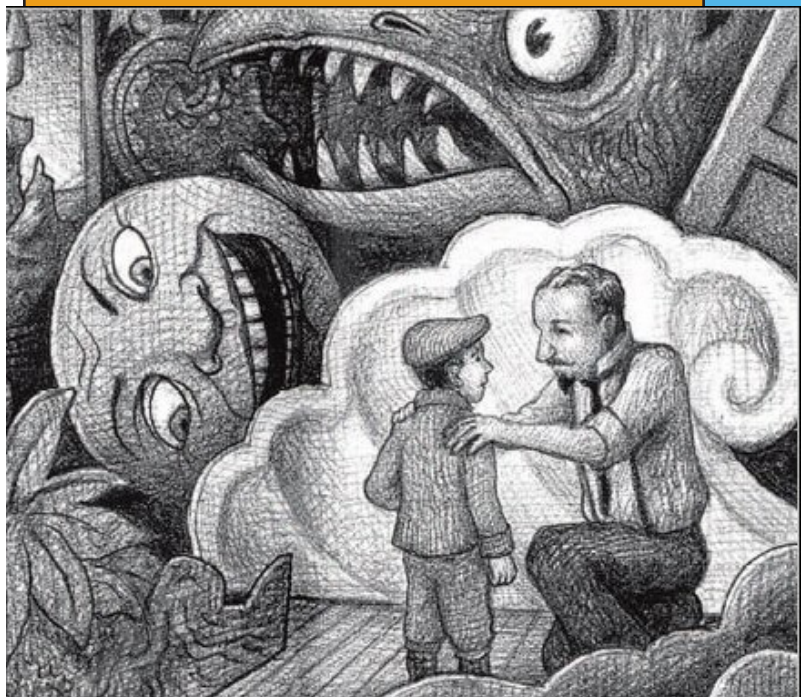
Сценарій до фільму напише Джон Логан, з яким режисер працював над фільмом «Авіатор». Зйомки розпочнуться вже цього літа.

Сюжет книги будується довкола 12-річного безпритульного хлопчика на ім'я Х'юго, який живе на паризькому залізничному вокзалі. Хлопчик намагається закінчити справу свого померлого батька — полагодити дивну механічну людину. Всі події в книзі відбуваються в 30-х роках минулого століття.

foto - orpionez.terra.es

## Що це за книга?

**К**нигу «Винахід Х'ю Кабрета» написав і проілюстрував у 2007 році Брайан Селзнік. Книга побачила світ 30 січня 2008 року, а вже влітку того ж року була випущена масово у форматі покет-буку. 533 сторінки книги включають в себе 284 ілюстрації. Сам автор зазначає, що в цій книзі і ілюстрації, і текст є абсолютно рівноцінними. Селзнік, характеризуючи свій твір, говорить, що це «незовсім роман, але і не книга з картинками, не графічний роман і не кінематографічна книга, а все це разом узятє». Книга «Винахід Х'ю Кабрета» отримала низку нагород, в тому числі і медаль, яка дається лише за ілюстрації.



<http://sqd.ru/img/metro.jpg>

# Раз син, два син

## Раз - книга, два - книга

Салман Рушді взявся за написання своєї другої дитячої книжки.

Новий твір вже має назву - «Лука і вогонь життя» (Luka and the Fire of Life).

Книга надійде у продаж у серпні 2010 року. Проте вже зараз нетерплячі читачі можуть замовити книгу в Інтернеті. Її ціна 13-16 доларів.

На другу дитячу книгу письменника надихнув молодший син Мілан.

Першою дитячою книгою

Рушді була книга «Гарун і море історій». Її письменник написав у 1990

році для свого старшого сина Зафара.

"Гаруна..." порівнюють з «Алісою в країні чудес» Льюїса Керролла та «Маленьким принцем» Антуана де Сент-Екзюпері, а також з книгою «Тисяча і одна ніч».

За цю книгу Салман Рушді отримав нагороду американської Гільдії Письменників.



<http://ohnestaeb.files.wordpress.com>

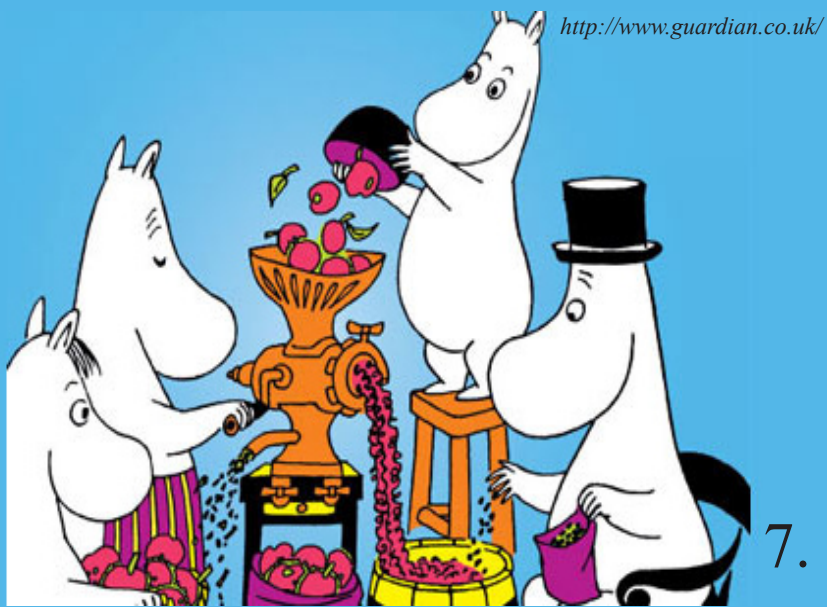
## ДЕЛІКАТЕСН ВІД МУМІ-ТРОЛІВ

Якщо ви дуже любите творчість Туве Янссон, якщо вам страшенно подобаються мумі-тролі, а ще й до того ви любите готувати, тоді вас обов'язково зацікавить книга, написана фінською письменницею Самі Малілою.

Маліла ґрунтовно дослідила твори Туве Янссон про мумі-тролів і на основі своїх досліджень написала кулінарну книгу. Сюди увійшли і сироп, який Мумі-мама готувала восени і який щонайкраще лікував від кашлю, і глінтвейн, який Мумі-тато любив пити холодними вечорами, і рецепти усіх тих страв, які згадуються на сторінках творів про мумі-тролів, а також рецепти страв, традиційних для Фінляндії.

Всього до книги увійшло 150 рецептів. Написані вони легко і цікаво, «розбавлені» діалогами мумі-тролів.

Книга вже видана шведською, фінською та французькою мовами. Англійське видання вийде влітку 2010 року. Всі ілюстрації – оригінальні малюнки Туве Янссон.



<http://www.guardian.co.uk/>





## Джури – збирачі нагород

Друга частина історичної трилогії для підлітків "Джури-характерники" Володимира Рутківського цього року збирала нагороди.

Спершу книга попала в п'ятірку кращих книг у конкурсі «Книга року Бі-Бі-Сі 2009». Потім «Джури-характерники» перемогли у книжковому рейтингу "ЛітАкцент року 2009" у номінації "Художня література". Ну, і нарешті книга здобула перемогу у рейтингу «Книжка року 2009» у номінації «Дитяче свято».

"Джури-характерники" - це друга книга історичної трилогії письменника, яка вийшла у видавництві "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА". Перша книга - "Джури козака Швайки". Книги розраховані на підліткову аудиторію.

Художнє оформлення книги - Максим Паленко

## М'яке і пухнасте

Нарешті побачила світ перша збірка дитячої поезії Івана Андрусяка. До того автор тишив малечу своїми прозовими творами.

Книжка з веселими і добрими віршами для найменших називається відповідно – «М'яке і пухнасте». Чимало з віршів, зібраних під однією обкладинкою, давно полюбилися маленьким читачам із публікацій у дитячих часописах, альманахах та антологіях – це і «Чакалка», і «Несправжнє село», і «Мухомори», і «Родина Бабаїв», і «Позіхає бегемот...», і про те, як Баба Яга не

вміла казати «ага»...

До речі, з цієї книжки стартує нова серія видавництва "Грані-Т" - "Сучасна дитяча поезія".

В цій серії вийдуть збірки віршів для дітей Сергія Пантюка, Юрія Бедрика, Лесі Мовчун, Василя Голобородька, Михайла Григоріва...





Більше новин  
ТУТ...

**КНИЖЕНЯ**


*блог про дитячі книги*

<http://knyzhenya.livejournal.com>

# Велика Брита

АВТОР: Марія Семенченко  
ІЛЮСТРАЦІЇ: Оксана Обертій

---



Територією Великої Британії вже давно не ходять ведмеді. Хіба що двоє. Тримайчись за лапи, аби не впасти з засніжених вершин популярності. Імена їм – Вінні-Пух і Паддінгтон. Своєю популярністю і всезагальною людською любов'ю до своїх персон вони наче спокутують людські гріхи – винищення в британських лісах справжніх бурих ведмедів.

Англіїці здавна мали якусь дивну любов до ведмедів, яка впродовж століть незрозумілим чином зазнавала різних трансформацій-мутацій, видозмінювалася, діаметрально змінюючи способи вираження інтересу до цих тварин. Від жорстоких розваг і вбивств до відкриття музею плюшевих ведмедиків.

До середини 19 століття цькування ведмедів було ще тією розвагою. Її любила і знать, і простий люд. Очевидці тих подій описують недільні цькування ведмедів як кроваві і жорстокі дійства. Ведмеді вступали у схватку з собаками. І хтось з них все рівно мав бути розірваним у кінці розваги. Англійська знать любила кров. Протягом всього часу, починаючи ще з 15 століття, велися спро-

Оксана

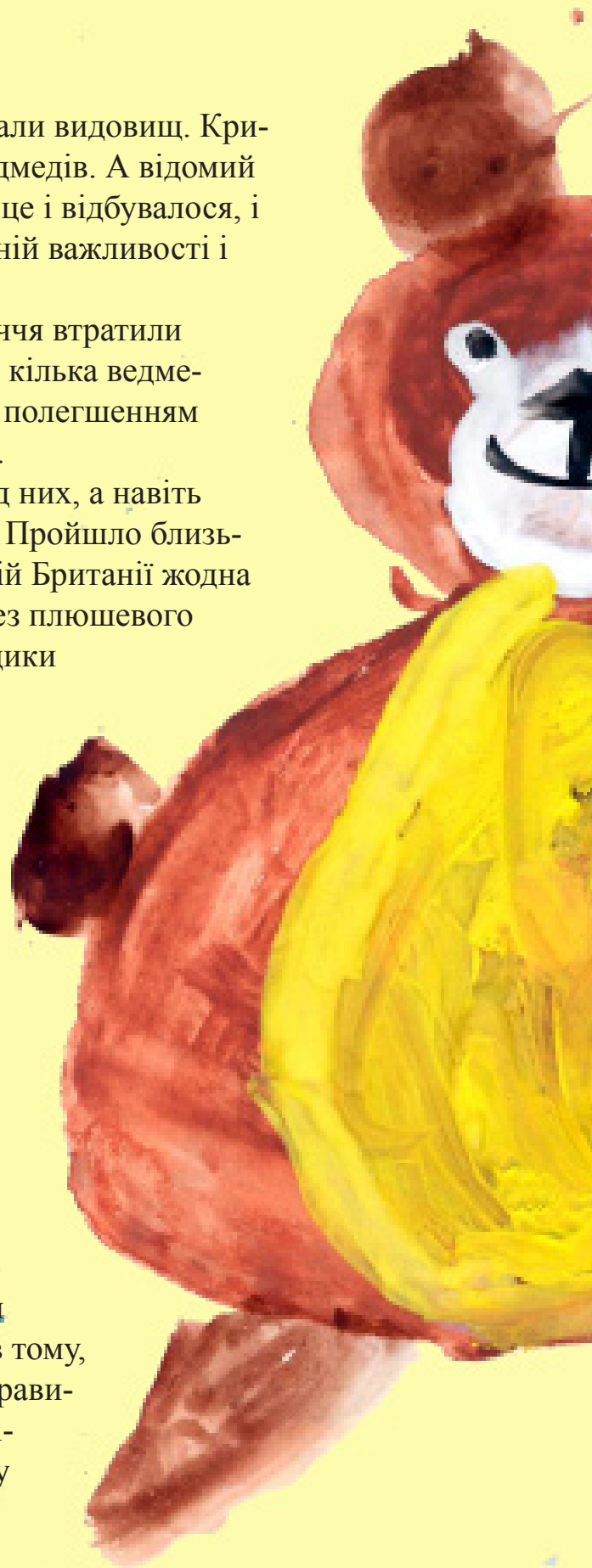
# нія vs ведмеді

би зупинити ці бої, але даремно: люди вимагали видовищ. Кри-  
вавих видовищ. І найбільше любили вони ведмедів. А відомий  
лондонський «Ведмежий сад», де власне все це і відбувалося, і  
Вестмінстерське абатство прирівнювали в їхній важливості і  
радили показувати іноземцям нарівні.

Але раптом ці розваги на початку 19 сторіччя втратили  
популярність в Англії. Стали немодними. І ті кілька ведме-  
дів, що ще дивом лишилися в лісах, змогли з полегшенням  
зітхнути - нарешті люди відчепилися від них.

Люди тим часом не просто відчепилися від них, а навіть  
пройнялись якоюсь новою дивною любов'ю. Пройшло близь-  
ко ста років і на початку 20 сторіччя у Великій Британії жодна  
дитина, що поважала себе, не лягала спати без плюшевого  
ведмедика. З кожним роком іграшкові ведмедики  
набували популярності, рівної популярнос-  
ті ведмежих боїв у попередні століття. Їх  
шили з різних матеріалів, різних розмірів  
і конструкцій. В крамницях з'явилися  
ведмедики-лікарі, ведмедики-школярі,  
ведмедики-військові та інші ведмедики  
на смак будь-якої дитини.

В цей же час в Лондонському зоопарку  
з'явилося ведмежатко Вінні, яке належало  
Канадському армійському ветеринарному  
корпусу з Канади і вважалося його талісма-  
ном. А точніше ведмежатко належало 27-  
річному полковому ветеринару лейтенанту  
Гаррі Колборну, який купив тварину за 20  
баксів в канадського мисливця. Хазяїн піклу-  
вався про Вінні і тоді, коли тварина назавжди  
лишилася в британському зоопарку. Справа в тому,  
що полк під час Першої світової війни переправи-  
ли у Францію через Британію. Військові вирі-  
шили, що раціональніше не тягати за собою у  
військовий час тварину і лишили її в





зоопарку.

Відразу ж всі лондонці запалали страшною любов'ю та турботою до тварини.

А вже у 1926 році у книгарнях з'являється книга Александра Мілна про кумедного іграшкового ведмедика Вінні-Пуха, списаного з тої самої Вінні з Лондонського зоопарку.

Засинаючи в обнімку з м'якими і кумедними ведмедиками, годуючи і фотографуючись

у зоопарку з ведмедихою Вінні, читаючи дітям пригоди Вінні-Пуха, британці, здавалося, більше і не думали проливати кров реальних прототипів

цих ведмедиків. Аж ні, у 1952 році Велика Британія замовила у Канади три тисячі ведмежих шкір, щоб оновити хутряні шапочки національних гвардійців Кінної гвардії з приводу коронації Єлизавети другої.

Любов британців до ведмедів знову перейшла з розряду естетично-розчуленої, романтичної до споживацько-кровавої. Всі любили Вінні у зоопарку і ніхто не думав, що шапки гвардійців зроблять з канадських братів і сестер цієї ведмедихи. Та й навіщо про це думати – шапки зроблять зі злих і агресивних тварин, які нападають на людей і калічать їх, а тут, у Британії, живуть добрі і милі тварини – Вінні у зоопарку і Тедді-беарз у ма-

газинах. Тим - так і треба, а цих ми не дамо образити!

Поки в Канаді ловили, вбивали і здирали шкіри з чорних ведмедів заради шапок для британських гвардійців, в голові британця Майкла Бонда народжувалася мила історія про ведмежатку Паддінгтона. Наче якесь метафізичне вибачення британської нації за черговий кровавий напад на цих тварин.

У 1958 році світ побачила книга

*“Винищуючи ведмедів справжніх, світ любив і був розчулений пригодами двох британських ведмежат. Чомусь нікому не захотілося зробити гвардійські шапочки зі шкіри Вінні-Пуха чи Паддінгтона”.*

«Ведмежатко на ім'я Паддінгтон». І як слід було очікувати від англійців, Паддінгтон зразу ж забрався на вершини популярності і став поряд з Вінні-Пухом. А потім пішов світом, тримаючи за лапу Вінні-Пуха. Винищуючи ведмедів справжніх, світ любив і був розчулений пригодами двох британських ведмежат. А чом би і ні? Чомусь нікому не захотілося зробити гвардійські шапочки зі шкіри Вінні-Пуха чи Паддінгтона. Може, колір хутра не підійшов?

Так як ведмедів не лише в Британії, а й у світі ставало все менше, двом ведмежатам був резон об'єднатися і дружити. Вийшла просто собі феноменальна дружба - ведмежатка не створювали

тоді і не створюють сьогодні один одному конкуренції. В усьому світі їх обох люблять і знають.

Що цікаво, Вінні-Пух і Паддінгтон мають різний соціальний статус, різне оточення і види діяльності. Вінні-Пух має власну нерухомість у лісі і дружить переважно з тваринами. Виключення становить хлопчик Крістофер Робін, який символізує собою незначне втручання людини в життя лісу і його мешканців. Тварини прийняли Крістофера Робіна і він жодним чином не порушує природну гармонію лісу і його мешканців.

Натомість Паддінгтон, який народився через тридцять років після Пуха, вже не має приватної власності, а живе в англійській родині Браунів на правах утриманця. Власне, він теж яскраво символізує свій час – ведмежатко може жити спокійно і безпечно, тільки якщо цього захочуть люди. Він живе серед людей, а не в лісі, як його старший брат Вінні. І поки Вінні-Пух з друзями грає у дрібнички – пускаючи під мостом палички, Паддінгтон стриже газон сім'ї Браунів.

Різниця очевидна. Людина вже не втручається в тваринний світ, вона його підкорила собі. Тепер не люди йдуть до лісу, бажаючи при цьому не порушити гармонію, а тварина вимушена жити серед людей, прилаштовуючись до їх правил, щоб вижити.

Але менше з тим, автор цієї колонки безмежно любить книги і про Вінні-Пуха, і про Паддінгтона, які вважає доброю, прекрасною літературою для дітей. Літературою, яка вчить дружбі, добру,

вдячності. Яка вчить любити і берегти тварин. Вчить дружити з природою. Вчить бути просто хорошим і думати про інших. Зрештою літературою, яка приносить радість.

*П.С. Парадоксальними є найпопулярніші в Британії сувеніри – м'які ведмедики в костюмі королівського гвардійця – в чорній високій шапці. Так, тій самій, яку в реальному житті роблять з ведмежої шкури. Отак. На щастя, хтось нашепотів на вухо англійським парламентаріям (чи часом не друзі-ведмежатка??), що сучасний світ і технології дозволяють робити ці гвардійські шапки з синтетичного матеріалу, що візуально є ідентичним ведмежому хутру. Давно пора.*



Оксана



фото надані Джеремі Стронгом



# Джеремі Стронг: «Сьогодні дитячі книжки більше орієнтовані на дітей, ніж це було у 50-ті та 60-ті роки»

**АВТОР: Марія СЕМЕНЧЕНКО**

*(спеціально для Літакценту, [www.litakcent.com](http://www.litakcent.com))*

**Б**ританська дитяча література відома, в першу чергу, своїми нині вже класичними творами — це два рівнозначно важливі для Британії ведмедики - Вінні-Пух Алана Мілна та Паддінгтон Майкла Бонда, хлопчик, який не хотів дорослішати — Пітер Пенн, народжений уявою Джеймса Баррі, кролик Пітер та тритон Ньютон, вигадані Беатріс Поттер, Аліса в Дивокраї Льюїса Керролла...

З сучасних дитячих творів британських письменників першим на згадку приходить Гаррі Поттер, який впевнено пробивається в ряди класичної літератури — його знають в усьому світі не менше за Вінні-Пуха. «Чарлі і Шоколадна фабрика» Роальда Дала теж може похвалитися дитячої увагою і любов'ю.

Є ще немало сучасних дитячих письменників, яких знають і люблять англійські діти та які почали завойовувати інші території — їхні книги перекладають та знають вже поза межами батьківщини. До таких належить і Джеремі Стронг.

Джеремі Стронга у Великій Британії

люблять і діти, і видавці. Завдяки любові перших, другі активно публікують книги письменника. На сьогодні Стронг опублікував понад 70 книжок. Незважаючи на поширений стереотип про специфічний британський гумор, над книжками цього письменника сміються діти в багатьох країнах світу. В тому числі і в Україні — «Видавництво Старого Лева видало вже сім книжок Стронга», а незабаром українською вийде і восьма.

Джеремі Стронг пише для дітей весело і легко про сучасне. Певною мірою це пояснюється його великим досвідом вчителювання в молодших класах. Сам він говорить, що захоплювався писанням різних історій з самого дитинства, а вже у дев'ять років свідомо вирішив, що буде письменником.

**● Багато письменників починали з дорослої прози, а потім переходили на дитячу. І навпаки. Як це відбулося у Вас? Чому саме дитяча література?**

Письменником я вирішив стати ще в дитинстві, у дев'ять років. Хоча писати різні історії почав ще раніше. Вже в свідомому віці я писав і для дорослих, і для дітей, але видавці друкували лише мої твори для дітей. Більш того, вони хотіли ще більше моїх дитячих творів! Таким чином в мене не залишилось і трохи часу, щоб писати для дорослих.

Я щасливий, що пишу саме для дітей і залучаю їх до читання. У школах часто користуються моїми книги, щоб привчити дітей до читання, залучити їх до літератури. Мої книги підходять для цього, бо діти добре реагують на гумор.

### ● Про що важливо пам'ятати при написанні книжок для дітей?

Завжди дуже важливо, незалежно від того, що ви пишете, думати про своїх читачів, не випускати їх з поля зору, не викидати з голови. В мене дуже міцні зв'язки з дитиною, яка залишилася десь глибоко в мені, і я добре пам'ятаю той світ - світ свого дитинства.

Саме тому мені зовсім не важко писати про речі, які цікавлять дітей і змушують їх сміятися.

### ● Герої Ваших книжок особливі – пані Гармидер, бабуся, яка бігає на



**побачення, пірати, які бояться води, особливий тато, який приносить додому алігатора... Чи вони є стовідсотковим витвором Вашої уяви чи в їхній основі лежать реальні характери реальних людей?**

Більшість з моїх героїв списані з реальних людей. Навіть деякі тварини у моїх книжках, як, скажімо, такса з книги «Ракета на чотирьох лапах» списані з реальних тварин! Я думаю, багато хто з письменників звертається до такого методу.

**Дитяче почуття гумору значно різниться від дорослого. Писати для дітей весело та іронічно - важка справа. Як Ви відчуваєте, що цей або той жарт є саме тим, який потрібен дітям?**

Складне питання! Якщо чесно, я навіть ніколи над цим не замислювався. Гумор просто є. Я ніколи не силюю себе, спеціально вигадуючи щось, що мало б бути смішним. Я 17 років вчителював і моїми учнями були діти 7-11 років - певне, я асимілював їхню мову і почуття гумору у свої тексти. Відбувся такий собі процес осмосу.

**Сюжети Ваших книжок завжди дуже динамічні, дія міняється чи не сторінки. Сідаючи писати книгу, Ви вже маєте чітко розроблений план, сюжет, чи навпаки - сюжет сам Вас веде? Як Ви пишете свої книги?**

Я багато думаю над майбутньою книгою, перш ніж взятися за її написання. Я маю переконатися, що історія спрацює саме так, як я її задумав. Я роблю гори нотаток і планів - і все це в дуже неорганізованій манері. В мене немає якогось конкретного дієвого методу - все відбувається випадково, само собою. І це працює! І мені подобається робити все саме так!

Мені приносить задоволення сам процес - я повільно заповнюю сторінки думками та міркуваннями, спостерігаючи, як моя ідея росте і розквітає.

Я можу працювати практично будь-де і це один з приємних моментів моєї професії.

Зазвичай я працюю в нижній частині саду у сарайчику, де тихо і мене ніхто не турбує, але так само часто я працюю далеко від дому, у відпустці, зокрема, добре мені працюється на нашій віллі на узбережжі Туреччини.

**Ваш веб-сайт досить зручний і інтерактивний. Не всі письменники можуть похвалитися хорошим сайтом, та й взагалі власним сайтом. Наскільки є важливим Інтернет для Вас як письменника? Що Вам дає такий досвід?**

Власний веб-сайт насправді дуже допомагає і приносить купу користі. Він дозволяє мені бути на зв'язку з моїми читачами, це, певним чином, моє «третє вухо».

До того ж часом діти звертаються до мене за порадами, коли над ними знущуються у школі або вони мають проблеми у навчанні. Таким чином мій веб-сайт стає ще й серйозним інструментом, за допомогою якого я можу допомогти дітям розібратися у власних проблемах. Я завжди відчуваюся дуже відповідальним щодо моїх читачів.

Крім того, потрібно постійно пам'ятати - Інтернет є істотною частиною життя

дітей. Вони весь час в Інтернеті. Якщо ти хочеш бути частиною їхнього світу, - а тобі потрібно бути цією частиною, адже ти пишеш для них, — значить ти повинен йти в ногу з часом.

● **На яких дитячих книгах Ви росли, які були улюбленими?**



Я дуже любив книжки про тварин. Але не менше я любив пригодницькі історії — ті, що завжди захоплюють дітей, як-то книги Енід Блайтон про Чудову п'ятірку.

Підрісши, я почав активно читати документальні історії про тварин, написані Джеральдом Дарреллом, а також оповідки про тварин Генрі Вільямса - про видру на ім'я Тарка та інші. Ну, і звичайно, я дуже любив «Дім на Пуховій галявині» Алана Мілна.

● **Що ви можете сказати про еволюцію дитячої літератури? Наскільки відрізняється дитяча література, на якій виросли Ви, від сьогоденної літератури для дітей?**

Сьогодні дитячі книжки відчутно більш орієнтовані на дітей, ніж це було у 50-ті та 60-ті роки. Часто ілюстрації є непростими, майстерно виконаними і оригінальними, а ілюстровані дитячі книжки стають прекрасними творами мистецтва.

Стався певного роду вибух хорошої різножанрової літератури для дітей всіх вікових категорій. І діти від цього лише у вигазі. Зараз вибір дитячих книжок у рази ширший і значно захоплюючий, ніж у роки мого дитинства. Багато з популярних у 50-х роках книжок були лише версіями класики — адаптовані для дітей грецькі міфи, спрощені варіанти «Острова скарбів» Стівенсона, інші речі такого типу. А зараз дитячі письменники справді адресують свої твори саме дітям, причому дітям тієї вікової категорії, для якої вони пишуть.



Ще одна перевага теперішніх дитячих книжок в тому, що зараз ти можеш писати про такі речі, які вважалися сумнівними і невдалими для опису у дитячих книжках, скажімо, у 50-х, наприклад, про пукання!

**● Зараз багато розмов про те, що дитяча література стає більш космополітичною, натомість втрачаючи свої специфічні національні риси? Що Ви думаєте з цього приводу?**

На мою думку, це безглузде узагальнення. Існує безліч прикладів чудової літератури для дітей - деяка з неї більш космополітична, деяка - менше. Важливо не це.

Важливо те, що діти можуть читати і читають про найрізноманітніші культури, адже всі вони базуються на спільних людських цінностях. Ці речі носять міжнародний характер і виходять за рамки національних кордонів.

**● Чи є у вас улюблена книга серед написаних Вами і чому?**

В мене є кілька улюблених книжок, і я люблю їх з різних причин. Наприклад, я наполегливо працював, щоб зробити цю книгу такою, як треба, і це була боротьба! І ось я задоволений результатом. Або я люблю цю книгу тому, що вона змусила мене багато сміятися в процесі написання і принесла стільки радості.

**● Ваші книги досить популярні в Україні, а чи знайомі Ви з творчістю українських письменників?**

Я боюсь, я не знаю жодного україн-

ського письменника, окрім Марини Левицької, яка написала «Коротку історію тракторів по-українськи». Ця книга мені дуже припала до смаку.

Мушу додати, що загалом я надаю перевагу іноземній фантастиці, аніж британським та американським книгам, які мені в цілому здаються трохи прісними і не настільки вагомими. Я говорю про фантастику для дорослої аудиторії.

**● Наскільки важливими для Вас є ілюстрації та обкладинка Ваших книжок?**

Обкладинка настільки ж важлива, як і назва книги. Саме вони – назва і об-

*Зараз ти можеш писати про такі речі, які вважалися сумнівними і невдалими для опису у дитячих книжках, скажімо, у 50-х, наприклад, про пукання!*

кладинка - є певним вікном у книгу, саме вони можуть або не можуть захопити увагу дитини.

Внутрішні ілюстрації також дуже важливі, особливо коли пишеш для найменших читачів. Окрім того, що вони підсилюють розповідь, вони допомагають розбити текст на частини і таким чином зробити масив тексту не таким страшним для юних читачів.

**● Що Ви думаєте про оформлення**

## українських перекладів Ваших книг?

Вони відрізняються від оформлення книг у Великій Британії і видаються мені не такими хитромудрими, менш складними.

## ● Чия творчість з сучасних дитячих письменників Вам подобається?

Я обожнюю читати книги Енді Стентона про Пана Гама (в українському перекладі книга «Ви поганець, пане Гаме» вийшла у видавництві “Добра читальня” – прим. авт.). Ще я почитую вірші Майкла Розена, але загалом я небагато читаю дитячих письменників.

Я завжди дуже зайнятий своєю роботою і коли в мене з’являється вільна хвилина, щоб почитати щось для задоволення, я надаю перевагу все-таки дорослій

літературі.

## ● Ви активно спілкуєтесь зі своїми читачами: проводите зустрічі в школах, спілкуєтесь віртуально на Вашому сайті. Чи траплялись якісь цікаві історії у Вашому досвіді спілкування з читачами?

Якось один з моїх юних читачів запросив мене в гості на шматок шоколадного торта. Він жив за кілька сотень кілометрів від мене, але так сталося, що десь за місяць після цього запрошення я якраз їхав через його місто і вирішив заглянути в гості.

Я їх дуже здивував, прийнявши пропозицію зайти на чай із шоколадним тортом! Наші сім’ї дружать до теперішнього часу!

## ● Що Ви думаєте про літературні

# Біографічна довідка

Джеремі Стронг народився 18 листопада 1949 року у південно-східній частині Лондона. За його власними словами, життя його проходила у численних мріях. В дитинстві мав багато пригод.

У віці трьох років випав з вікна першого поверху і приземлився на голову. Каже, що саме тоді в ньому і прокинувся дар письменника. Він постійно щось собі ламав у дитинстві і ходив у синяках. У школі найбільше любив перерви, обід і час закінчення уроків. Також йому подобалось щось втинати, а потім гарно описувати це.

Свою юність майбутній дитячий письменник провів в написанні любовної лірики для своєї дівчини, аж поки вона не здалася і не вийшла за нього заміж. Їхній щасливий шлюб тривав 30 років. В парі є двоє вже дорослих дітей – Даніель і Джессіка.

Нещодавно Джеремі розлучився з першої дружиною і в 2008 році

## призи-нагороди? Наскільки вони є важливими для Вас?

Отримувати нагороди приємно, особливо коли відбирають у шорт-ліст та голошують самі діти. Часто гумор проходить повз увагу дорослих судей, які, здається, вважають що всі книги мають бути вагомими, серйозними і стосуватися виключно серйозних речей. Я не згоден з цим! Діти люблять сміятися, а я люблю робити щось для того, щоб вони частіше сміялися.

Як це не сумно, але правда в тому, що покупці у книжкових магазинах в першу чергу звертають увагу на книжки, які отримали нагороди. Так само правда, що часто книжки, які отримали нагороди, купуються, але потім не читаються.

## ● Сьогодні у світі є тенденція до зменшення кількості читаючих лю-

## дей, в тому числі і дітей. Серед причин – ТБ, Інтернет, аудіокниги. Як у Великій Британії заохочують дітей до читання?

Безсумнівно, книги досі можуть захопити дитячу увагу. Це відбувається завдяки правильному поєднанню змісту книжки та розумній маркетинговій стратегії, як-то роздмухування уваги довкола книги.

Значно менше дітей читає книги з причин, які не підпадають під вище наведені мною.

Загалом же, я вважаю, що відсутність інтересу до книги в дітей – це провал батьків і деяких вчителів, які не прищеплюють дитині розуміння, що читати – це важливо. Саме батьки і вчителі мають власною поведінкою показувати, що вони самі люблять читати книги, тоді і дитина прийде до розуміння цінності книжок. До-

одружився вдруге на Джіллі. На двох з другою дружиною вони мають чотирьох дітей, чотирьох котів і кілька жаб у ставку біля дому.

Професійна кар'єра Джеремі теж була досить цікавою. Хлопець покинув школу і почав працювати у пекарні. Там він починав начинкою тістечка. Пізніше він став шкільним вчителем і навчав малявок – викладав у молодших класах протягом 17 років.

Зараз Джеремі займається лише творчістю. На сьогодні світ побачили більше 77 книжок письменника.





рослі є прикладом для дітей, тож будьмо уважними!

### ● Як Ви можете охарактеризувати сьогоденний ринок дитячої літератури у Великій Британії?

Гнучкий, резонуючий, дуже живий, фантастичного діапазону, якісний і, напевне, найкращий в світі!

### ● Чи існує суто британська література, в тому числі і дитяча? Які її основні риси?

Я не думаю, що я достатньо компетент-

ний у цьому питанні, щоб взагалі на нього відповідати. Напевне, суто британська література для дітей та дорослих існує, але я не дуже обізнаний у цьому питанні, щоб робити якісь висновки та судження.

### ● Як Ви можете прокоментувати вираз «британський гумор»?

Ви задаєте важкі питання! Я думаю, британський гумор, як правило, містить в собі іронію та применшення, такі собі стримані вирази. Поняття не маю, як він перекладається іншими мовами. ©

## Хочеш стати письменником? Прочитай це!

На своєму сайті Джеремі Стронг дає кілька порад тим, хто сам пробує писати свої перші літературні твори. Редакція нашого журналу переклала вісім основних порад Джеремі юним письменникам, які, можливо, допоможуть останнім зробити свої твори цікавими і динамічними.

**Тут є кілька порад, які, я сподіваюсь, допоможуть тобі написати власну історію.**

1. Створи справді сильних, цікавих персонажів.
2. Нехай відрпавною точкою твоєї розповіді стане справді хороший початок – не зациклюйся на роз'ясненні другорядних речей або на описі місця – нехай в творі якнайшвидше з'являється дія.
3. Уважно придивись до книжок, які тобі подобаються. Подумай, що саме в них тобі так подобається? Яким чином письменник робить свою розповідь цікавою для тебе? Спробуй написати схожу історію. Ти можеш вчитися писати на прикладі інших і зовсім скоро ти вже писатимеш у своєму власному

стилі.

**4.** Не здавайся. Пробуй. Тренуйся. Кожен раз намагайся написати історію, кращу за попередні, написані тобою. Я сам досі вчуся писати твори. Це одна з тих речей, які ти завжди можеш зробити краще – це як гра на музичному інструменті.

**5.** Перечитай свою історію вголос. Це гарний спосіб помітити, де ти повторюєшся, а також почути, чи має взагалі твоя історія сюжет, смисл.

**6.** Запитай інших, що вони думають про твій твір, і уважно послухай, що вони тобі скажуть, навіть якщо тобі зовсім не сподобаються їхні слова! Їхня критика може бути дуже корисною для твого твору, тому будь готовим переписати його.

**7.** Не потрібно виписувати занадто багато героїв в своїй історії. Чим більше тим матимеш героїв, тим більше тобі доведеться працювати, щоб всі вони брали активну участь у творі.

**8.** Завжди використовуй неочікувані ходи. Іншими словами – не пиши речі, які від тебе очікує читач. Пробуй написати щось інше, неочікуване, незвичне. Ось простий приклад. «Я був у зоопарку і бачив там мавпу». Як бачиш, це не дуже цікаво. Як щодо такого варіанту? «Я був у зоопарку і бачив там мавпу. Вона була в кальсонах»

## Вловив ідею?

**Шаста тобі і найкращі побажання від мене,  
Джеремі Стронґа**

Джерело - <http://www.jeremystrong.co.uk/>

Переклад і  
колаж: Марія  
Семенченко







ІОНАЛЬНА» - ПОДУМАВ С. ХОВАЮЧИ КАКТУС В КУШЕНТО... (с) МУ

ГОЛОВА ЙОГО СТУКАЛАСЬ В ПОРІВЛЯНУ НЕБА... (с) СЕМЕНЧЕНКО.

ІН ПЕРІОДІЗМ ДОШ БУВАЛИКОМ І ЗАРОСЛИВ ЙОГО ДО ХАТИ... (с) ОО

ЯКЩО КЬОРОВНІ ПСОБВЧОВО, ТО ПОПЕРЕДУ ВУХІДН?.. (с) ВЕТ-НЬ



# “Королі” бібліотек

*Британські бібліотеки склали рейтинг письменників, чії книги найчастіше брали за останні 10 років*

**Б**ританські бібліотеки не оминають і більша частина прочитаних нами книжок – саме звіати. Це стосується як дорослої аудиторії, так і малечі. Бібліотекарі теж їав не повлять і крім того, що справно видають книжки та ведуть облік, вони складають власний рейтинг. І не просто собі рейтинг, а рейтинг саме британських письменників, чії книги в останнє десятиріччя користувались у читачів найбільшою популярністю.

В цей рейтинг включили як письменників, що пишуть для дорослих, так і дитячих авторів. Більше того, перше місце в цьому рейтингу посіла саме дитяча письменниця - Жаклін Вілсон (Jacqueline Wilson). За підрахунками працівників бібліотек, її книги за десять років брали 16 мільйонів разів, тобто, по 5 тисяч книг на день.

Цікаво, що попри, здавалось би, очевидні прогнози, Джон Роулінг з «Гаррі Поттером» в цей рейтинг взагалі не попала. Це можна пояснити тим фактом, що деякі книги британці все ж таки хочуть мати вдома і тому купують їх, а не беруть в бібліотеці.

Дитячі письменники в цьому рейтингу зайняли аж три позиції. Перше місце – це Жаклін Вілсон ( 16 мільйонів разів), шосте місце – Роберт Стайн (9 мільйонів), який пише “жахастики” для дітей, дев’яте місце – Роальд Дал (8 мільйонів).

Далі - трошки більше про Жаклін Вілсон і Роальда Дала.

## Найпопулярніші у бібліотеках письменники 2000-х (Великобританія):

1. Жаклін Уїлсон (дитяча література) - 16 млн книг;
2. Даніела Стіл (любовні романи) - 14 млн;
3. Кетрін Куксон (любовні романи) - 14 млн;
4. Джозефіни Кокс (любовні романи) - 13 млн;
5. Джеймс Паттерсон (трилери) - 11 млн;
6. Роберт Льюїс Стайн (дитяча література) - 10 млн;
7. Мік Інкпен (дитяча література) - 10 млн;
8. Джанет і Аллан Альбергі (дитяча література) - 9 млн;
9. Роальд Даль (дитяча література) - 8 млн;
10. Агата Крісті (детективи) - 8 млн





фото - <http://www.dailymail.co.uk>



# ЖАКЛІН УІЛСОН

*британська  
дитяча письменниця*

В 9 років Жаклін Уілсон написала перше оповідання. В школі вона весь час мріяла і отримувала погані оцінки з точних наук.

Після школи, в 16 років, стала водієм автобуса. Керувала цим видом транспорту недовго. Пішла працювати в журнал для дівчат і переїхала жити до Шотландії. Закохалась. Вийшла заміж. Їй тоді якраз стукнула 20. За два роки народила доньку Емму, яка потім також стала письменницею.

Зараз Жаклін 65 років. В неї коротка зачіска. Вона носить сріблясті круглі окуляри і каблучки на кожному пальці рук. Говорить, головне – це завжди посміхатися і часто дивитися на себе збоку.

Жаклін не зразу стала популярною письменницею. Вона написала близько 40 книг, перш, ніж написала свій найвідоміший твір – «Щоденник Трейсі Бікер», який був виданий в 1991 році.

Сьогодні у Великій Британії навряд чи яка дівчина-підліток не знає імені Жаклін Уілсон і навряд чи яка дівчина-підліток не читала хоча б одну з її книжок.

На сьогодні Жаклін надрукувала на своїй старомодній друкарській машинці понад 70 творів. Діти її люблять. А видавці її люблять чи не більше - романи Жаклін видаються в 22 країнах світу. В одній тільки Великобританії тираж її книг перевищив 10 мільйонів екземплярів. Її ім'ям названий молодіжний журнал, за її творами знімають кінофільми і ставлять спектаклі...



# Ех, нелегко бути дівчиною!

(“дівчача” творчість Жаклін Уїлсон)

**Ж**аклін Уїлсон - знана в Британії письменниця. Пише для підлітків. Зайняла перше місце в рейтингу, складеному бібліотеками Великої Британії – за останнє десятиріччя її книги брали 16 мільйонів разів.

Якщо чесно, до цього рейтингу я нічого не знала про цю письменницю. Не чула, не читала, не бачила. Знала про багатьох інших британських письменників, що пишуть для дітей, значно менш відомих і популярних. А про Жаклін – не знала.

Дізналась. Як виявилось, на ринку підліткової літератури її книги пред-

ставлені досить непогано, проте вони пройшли повз мене завдяки своєму невдашому і, як на мене, не дуже якісному оформленню. Достатньо одного погляду на оформлення серії книжок Жаклін, перекладених і виданих в Росії, щоб не купити їх. Вони скоріше нагадують дешеві «дівчачі» енциклопедії або аналогі жіночих романів тільки для дівчаток-підлітків, видрукованих на дешевому папері, а не на серію популярних серед британських тінейджерів книг.

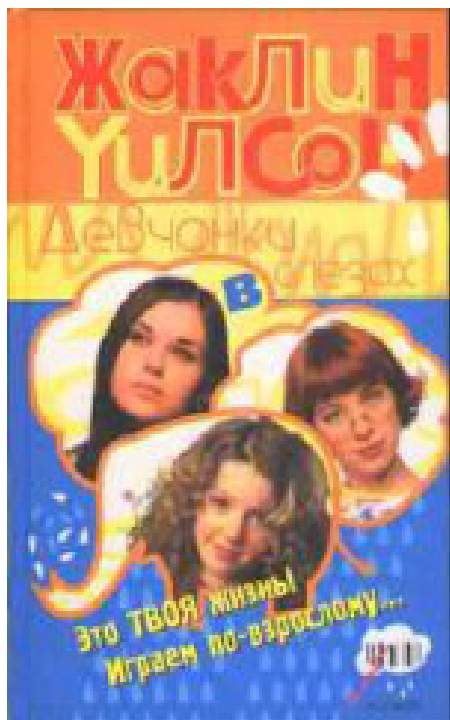
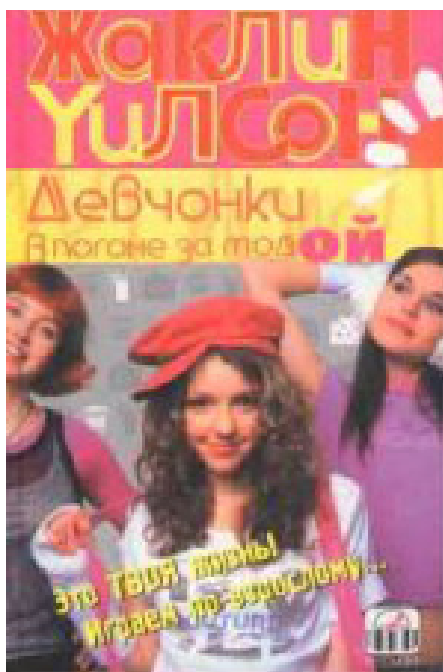
Як я зрозуміла, українською Уїлсон не перекладалася. Щодо російських видань, то купувати їх не наважилась. Можливо, це певною мірою несправедливе узагальнення, але, дивлячись на таке оформлення, мені слабо віриться у високу якість перекладу. Може, я і помиляюсь. Менше з тим.

Вирішила шукати книги в оригіналі – англійською. А де, як не на розкладках букіністів та на секунді їх шукати? І таки знайшла! Правда одну.

Знайти найпопулярнішу

книгу письменниці – «Історію Трейсі Бікер» - не вдалося, натомість за 5 гривень була куплена інша книга – «Моя кішка-мумія» (The Cat Mummy). Така тоненька, в м'якій палітурці – навіть не книга, книжечка. Читається за один раз.

За творчістю Жаклін в Британії слідкують всі - діти, які створюють власні фан-клуби, бібліотеки, батьки і журналісти. Останні слідкують пристрасно і на появу нової книги реагують моментально, виплескуючи на шпальти видань хвалебні відгуки. На цю маленьку книжечку «Моя кішка-мумія» відгуки вийшли навіть в газетах «Financial Times» і «Independent», не говорячи вже про низку інших ви-



дань, як загального спрямування, так і вузькоспеціалізованих – літературних.

«В цій книзі втрата когось близького тобі вирішується делікатно і ніжно», - так пишуть про книгу на шпальтах «Financial Times». А книжковий оглядач газети «Independent» пише, що ця книга надзвичайно точно розкриває внутрішній світ дитини, показуючи, що саме хвилює дітей і підлітків.

Не обділяє увагою преса і ілюстрації Ніка Шерретта, який оформлює всі книги Жаклін. Це той тип ілюстрацій, який нині популярний у Великій Британії. В мене він асоціюється з газетною ілюстрацією – прості чорно-білі ілюстрації, намальовані простими лініями. Реалістичні. Без хитромудростей. Просто як наочні ілюстрації до тексту. Якщо брати їх окремо, то мені вони здаються прісними. Це той випадок, коли ілюстрація є повноцінною і цілісною тільки разом з текстом.

Сюжет книги досить простий. Цікавими є саме думки і рішення дівчинки Веріті. Її мама померла при пологах. Веріті її не пам'ятала і нічого про неї не знала, відповідно і

не скучала за нею. В сім'ї ж з самого дня смерті мами ніхто про неї не згадував і не говорив, аби не завдавати один одному болю. Тато поринув у роботу, а Веріті виховували бабуся з дідусем.

Єдиним «зв'язком» дівчинки з мамою була стара кішка Мабел, яку колись в молодості мама купила собі.

І от одного разу кішка зникає. Веріті дуже переживає з цього приводу і активно розшукує Мабел. В цей час в школі проходять Давній Єгипет і мумій. Аж раптом Веріті знаходить свою

любов Мабел мертвою...

Можна сказати, що авторка добре розбирається в дитячій психології і тонко передає переживання дитини, які і штовхають Веріті на дивний вчинок. На дивний з точки

зору дорослої людини.

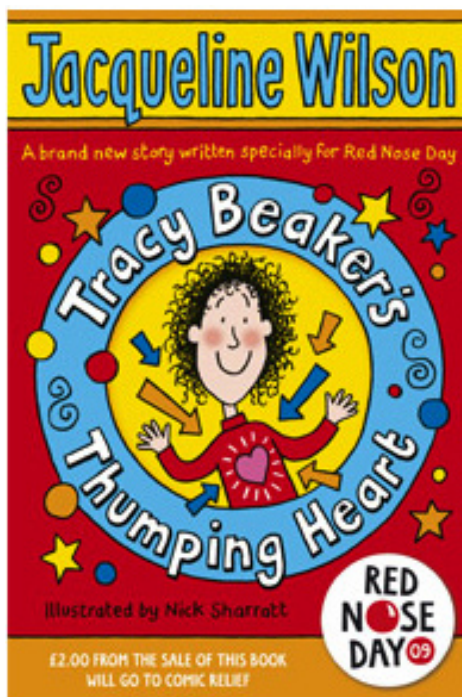
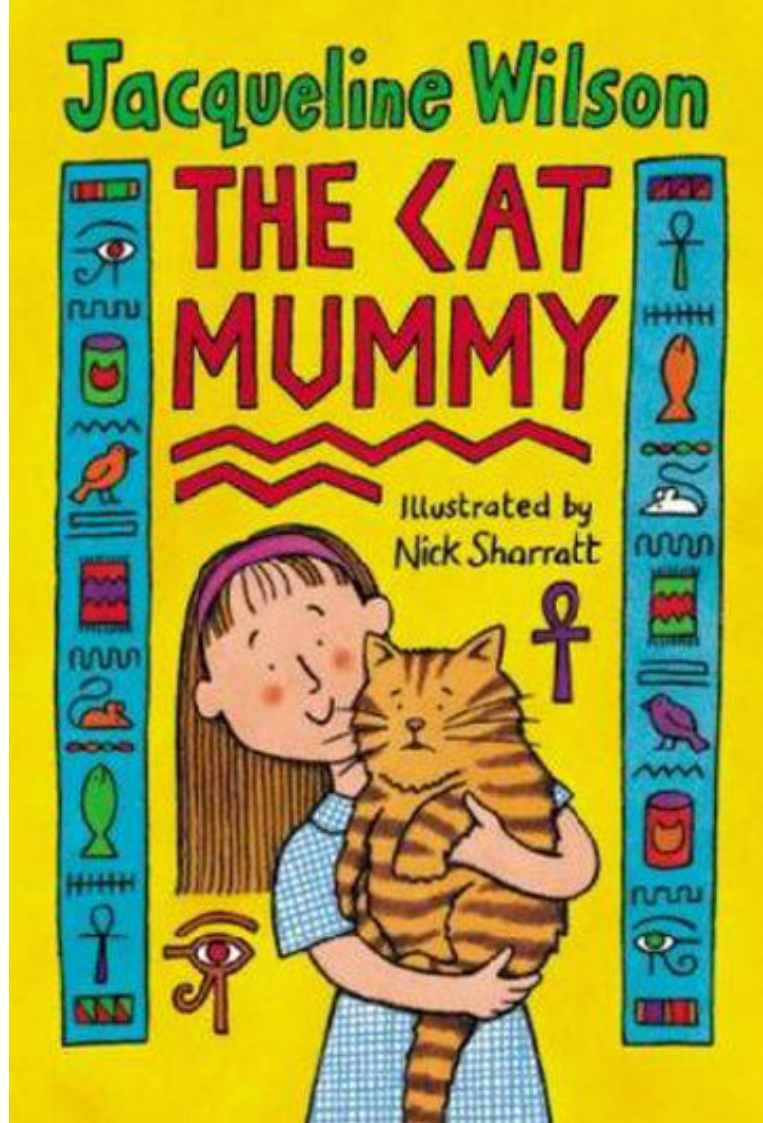
Звісно, все закінчує добре. Навіть краще, ніж Веріті могла собі уявити.

Попри незвичну історію та психологічний підтекст, книга ця на один раз. Прочитав і забув. Це не та література, до якої хочеться повертатися. Це якісна, хороша література для своєї ніші. Взяти з собою у відпустку. Прочитати перед сном. Захопити в дорогу.

Щоб не нудно. Щоб про таких, як ти сам. Щоб тепло і зрозуміло. Щоб знати, що ти не один такий і твої проблеми не унікальні.

За це підлітки Жаклін і люблять. І читають.

ТЕКСТ: МУ





АВТОР І КНИГА

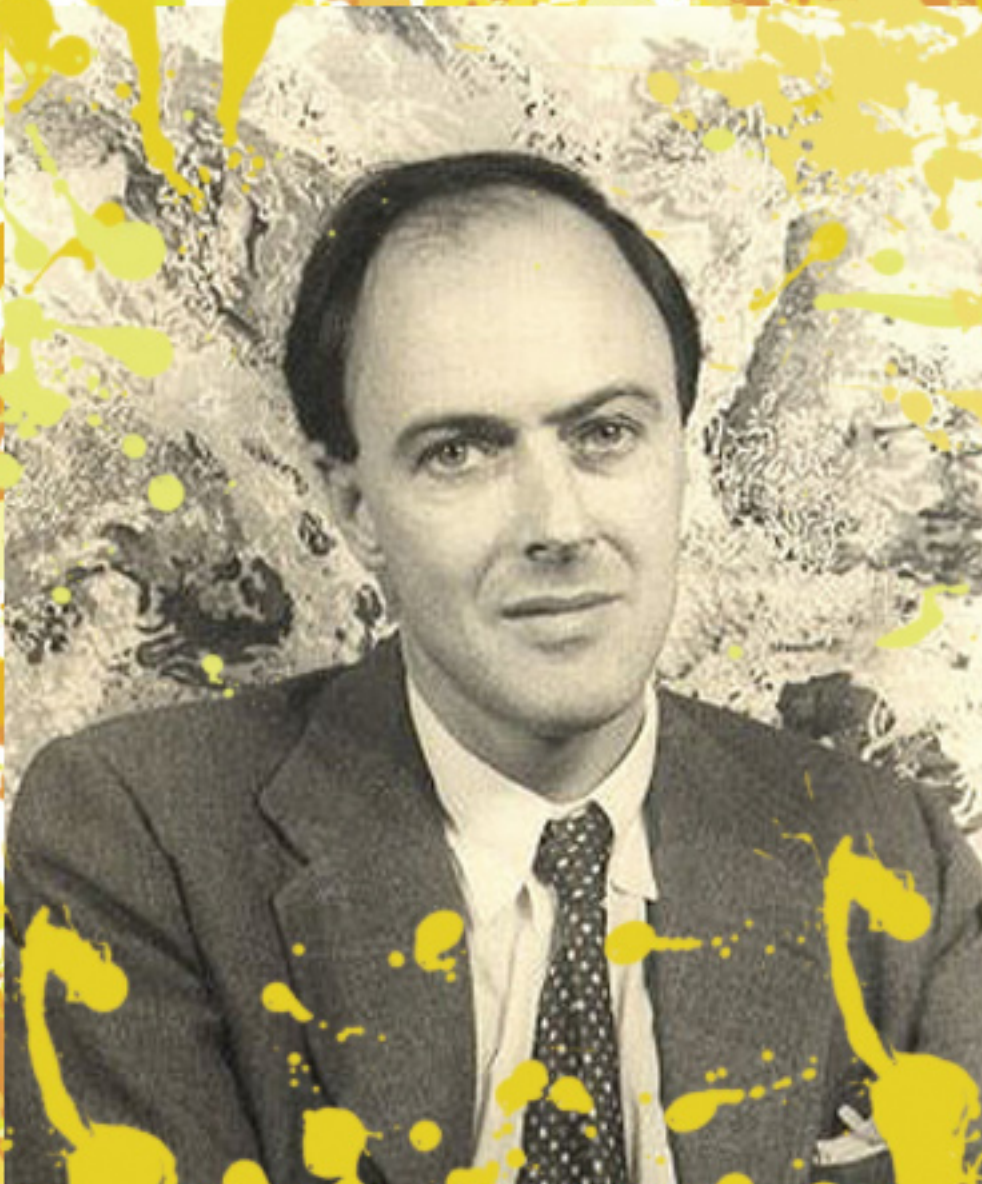


фото - <http://www.squidoo.com>



# РОАЛЬД ДАЛ

*англійський дитячий письменник  
(1916 - 1990)*

Валлійський письменник, в жилах якого текла норвезька кров. Його тато і мама були норвежцями, які емігрували в Уельс. Роальда назвали на честь дослідника Північного Полюса Роальда Амундсена.

У школі Дал був високим хлопцем – мав зросту 1,98 м. Грав у футбол. Згодом захопився фотографією. Пізніше почав працювати на шоколадній фабриці. В університет після школи не поступав. А в 20 років поїхав в Танзанію.

Під час Другої світової війни Роальд був льотчиком -винищувачем у Кенії, а потім в Єгипті. Там він одного разу ледь не загинув, але дивом вижив. Після чого пізніше написав про це повість.

Після війни став багато писати – і для дітей, і для дорослих. Одружився з американською акторкою, яка отримала «Оскар», Патрісією Ніл. Мав 5 дітей. Помер у віці 74 років. В листопаді. Перший його твір для дітей – «Гремліни» (1943 рік). Саме гремлинам – міфологічним істотам - льотчики приписували всі неполадки у літаках.

Твори письменника «Чарлі і шоколадна фабрика», «Матільда», «Джеймс і гігантський персик», «Надзвичайний містер Лис» були перекладені багатьма мовами, видані в багатьох країнах і екранізовані.

Далу закидають, що він занадто активно вводить в дитячі твори жорстокість. За життя він відповідав так: «Книги для дітей писати найнебезпечніше. В них повинна бути мораль, а діти терпіти не можуть, коли їх повчають. Дитячі книги також містять - в приглушеному вигляді - насильство. Діти люблять насильство, адже вони агресивні від природи. Не можу зрозуміти, чому багато дорослих відмовляються це помічати». І завжди казав: «Діти знають, що я на їхній стороні». Ось так.

# Класична казка від Роальда Дала

Роальд Дал. Джеймс і гігантський персик. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2009. – 224 с.

**Н**а радість всім українським прихильникам творчості

Дала чергова його книжечка перекладена українською мовою. Цієї осені світ побачила книга «Джеймс і гігантський персик», видана видавництвом А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. Переклав її Віктор Морозов.

Роальд Дал і в цій книзі дотримується своєї «жорсткої» манери писання. Вже на першій сторінці батьків головного героя – маленького Джеймса – коштає злий носоріг. Письменник уточнює, що батькам вистачило рівно 35 секунд, щоб померти.

Багатьом здається та-

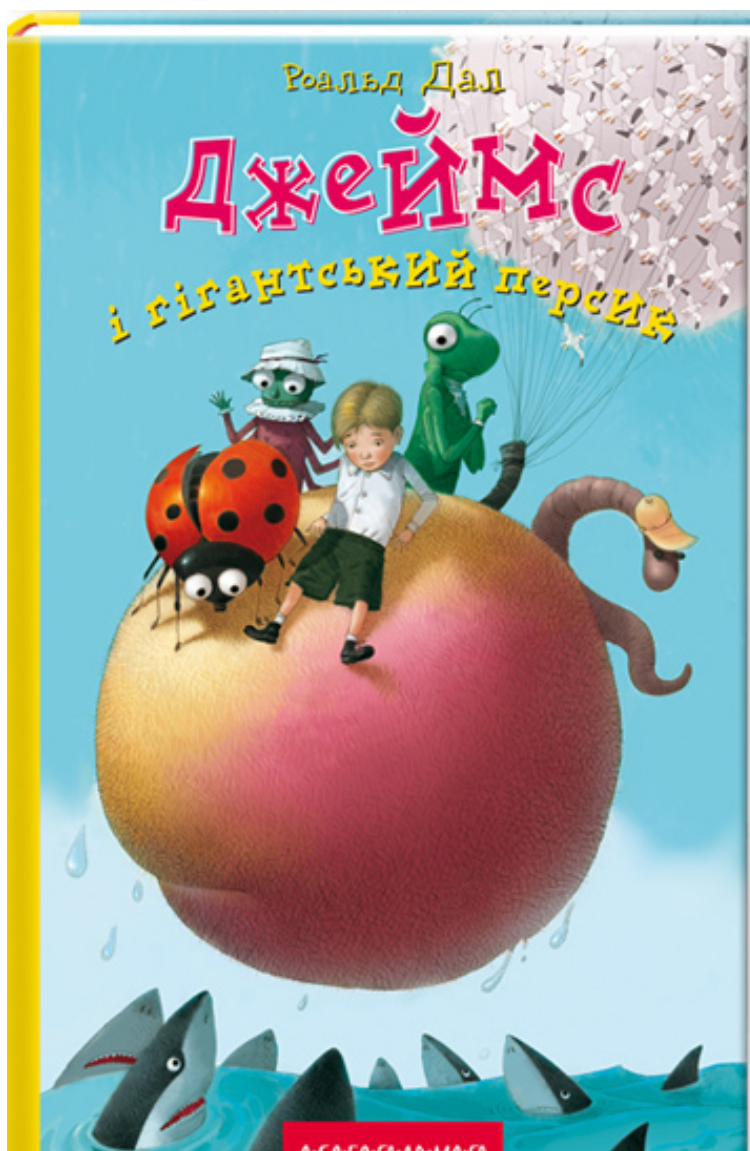
кий стиль писання занадто жорстоким як для дитячої книжки, але, зрештою, згадаймо, що зараз див-

дії, або негативні герої є занадто “м’якими”, скоріше за все не зацікавлять сучасних дітей. До того ж,

згадаймо народні казки, які не лише допускають наявність жорстокості, а й активно її використовують. Адже казка – це як одна з моделей пізнання світу, певного роду досвід. А світу без жорстокості не буває.

Книги Дала поєднує з народними казками не лише «невідредагована» жорстокість, а й багато інших елементів. Наприклад, герої діляться на суто хороших і суто поганих. Погані, ясна річ, отримують по заслугам і нікому їх не шкода. Хороші, в свою чергу, щедро винагороджу-

ються всілякими благами. Хороші зустрічають добрих фей, чарівників, альтруїс-



ються по телевізору діти, в які ігри грають. Книгою, де відсутні динамічні по-



тів, хорошим персонажам щастить, їм усі допомагають і врешті-решт вони отримують навіть більше, ніж хотіли.

За таким принципом написані більшість дитячих книжок Дала. «Чарлі і шоколадна фабрика», «Матільда» і «Джеймс і гігантський персик» - чи не найбільше наближені до народних казок.

В книзі «Джеймс і гігантський персик» є всі ці «казкові» елементи. Джеймс сирітка. Його батьків ковтає носоріг. Хлопчик змушений жити зі своїми злими тітками Шкваркою і Шпичкою. Вони його експлуатують, як махчуха Попелюшку – він з ранку до ночі робить всілякі хатні справи, в той час як тітки відпочивають. Тітки ж - грубі і відрозливі – описані автором так, що жодної симпатії до них виникнути не може. Далі Джеймс зустрічає дивного чоловічка, який взявся нізвідки і так само зник. Він дав Джеймсу чарівного насіння. Як фея дала Попелюшці шанс поїхати на бал, перетворивши гарбуз на карету.

З цього самого моменту і починаються пригоди. Саме вони і є найцікавішими у книзі, адже кінцівка і так відома – з Джеймсом все буде добре, а тітки і так безславно гинуть ще на самому початку. Так їм і

треба.

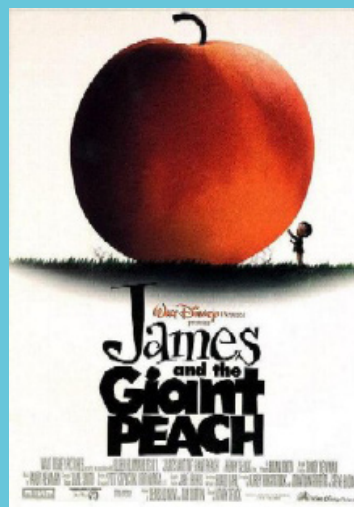
Пригоди втягують – все зосереджено довкола гігантського персика, гігантських комах -Коника, Сороконіжки, Черв'яка, Сонечка, Шовкопряда і Святляка. В книзі є епізод і з химерними міфологічними істотами Хмарулями.

Загалом, нудно не буде, адже ця казка – суцільна пригода, яка тримає в напрузі до самої кінцівки. Динамічні події нанизуються як намистини на основну сюжетну лінію. Ну, і звичайно, в кінці буде геппі-енд. Куди ж без нього в казці, адже хороші люди і благородні вчинки завжди винагороджуються.

Тепер кілька слів щодо оформлення. Обкладинки попередніх двох книг цього автора були оформлені Гапчинською, обкладинка ж цієї зроблена Арсеном Джаникяном. Обкладинка хороша, але суто суб'єктивно – краще всі три книги одного автора однієї серії оформлювати цілісно, в єдиному стилі. Тим паче, що книг-то всього три.

Щодо ілюстрації, то вони лишилися оригінальними – авторства Квентіна Блейка, який ілюстрував книги Роальда Дала. Це такий самий тандем, як Алан Мілн і Ернест Шепард, які і створили того Вінні-пуха, якого знає весь світ.

## Кіно для турманів



**«Джеймса і гігантський персик» Дал написав ще в 1961 році. А в 1996 році режисер Генрі Селік зняв на основі книги музичний фентезійний фільм. Продюсером виступив Тім Бартон, відомий своїм фільмом «Кошмар перед Різдом». Фільм про Джеймса і персик є комбінованим – тут задіяні як реальні зйомки, так і лялькова анімація. Стрічка має статус PG від організації BBFC за «деякі лякаючі зображення». Що характерно для Роальда Дала. А тим паче для Роальда Дала, коли за екранізацію його книги береться Тім Бартон.**








# Художник і його роботи



A close-up portrait of a young woman with long, dark, wavy hair. She is looking slightly to the right with a gentle smile. The background is a soft-focus blue sky with yellow stars. In the bottom right corner, her hands are visible, holding a piece of light-colored, textured material, possibly wood or stone.

**Анастасія Шигаєва**  
художник-графік,  
ілюстратор





**З** Анастасією Шигаєвою ми зустрілися під час її майстер-класу для дітей в рамках книжкового ярмарку Медвін. Там Настя вчила всіх бажаючих власноруч робити новорічні листівки в стилі поп-ар (це коли ти відкриваєш листівку, а звідти з'являється об'ємна картинка). Малеча була в захваті, але не в меншому захваті були і дорослі.

На жаль, говорить Настя, в Україні дуже мало знають про цей вид книжечок, хіба що пам'ятають з радянського дитинства книжки-панорамки та книжки-іграшки.

Натомість в усьому світі зараз бум поп-ап книг - їх видають, вигадують все нові, складніші конструкції. Власне, про поп-ап книги, їхні різновиди та чому вони не видаються масово в Україні ми і поговорили з Настею.

А також про дитячі книги та ілюстрацію загалом, адже Настя – художник-графік – оформила вже не одну дитячу книгу. Зокрема, у видавництві «Грані-Т» вийшли книги з ілюстраціями молодої художниці – «Казки Англії, Ірландії та Шотландії», книга Ніни Воскресенської з Настиними роботами «Дивовижні пригоди Наталки в країні часу» та «Українські казки. Пригодницькі».

*Спілкувалась **Марія Семенченко**  
Всі фотографії, ілюстрації, роботи - надані **Анастасією Шигаєвою***







## Дитячий ілюстратор – в першу чергу, психолог

Говорячи про дитячу ілюстрацію, перш за все, потрібно говорити про дитячу психологію. Зараз достатньо багато дискусій щодо того, якою має бути дитяча ілюстрація. Наприклад, видавництво А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА видає детально промальовані картинки і часом здається, що всі художники в них малюють, як Єрکو. І дитині просто не залишається місця для фантазії.

В той же час багато психологів переконані, що найкраща дитяча книга (для малюків та дітей молодшого шкільного віку) - це книга, де загальним кольором позначена, скажімо, галявина і там кругленький колобок. Знову ж таки, колобок має бути пропорційними до дідуса, до лисички, але при цьому така собі жовта пляма з натяком на очки.

Такі малюнки дуже милі і завжди подобаються дітям більше, ніж детально промальовані картинки з найдрібнішими детальками. А от батькам навпаки подобаються саме промальовані картинки, ну, і батьки врешті-решт

і є покупцями дитячих книг. В цьому є певного роду конфлікт – діти не мають власного вибору.

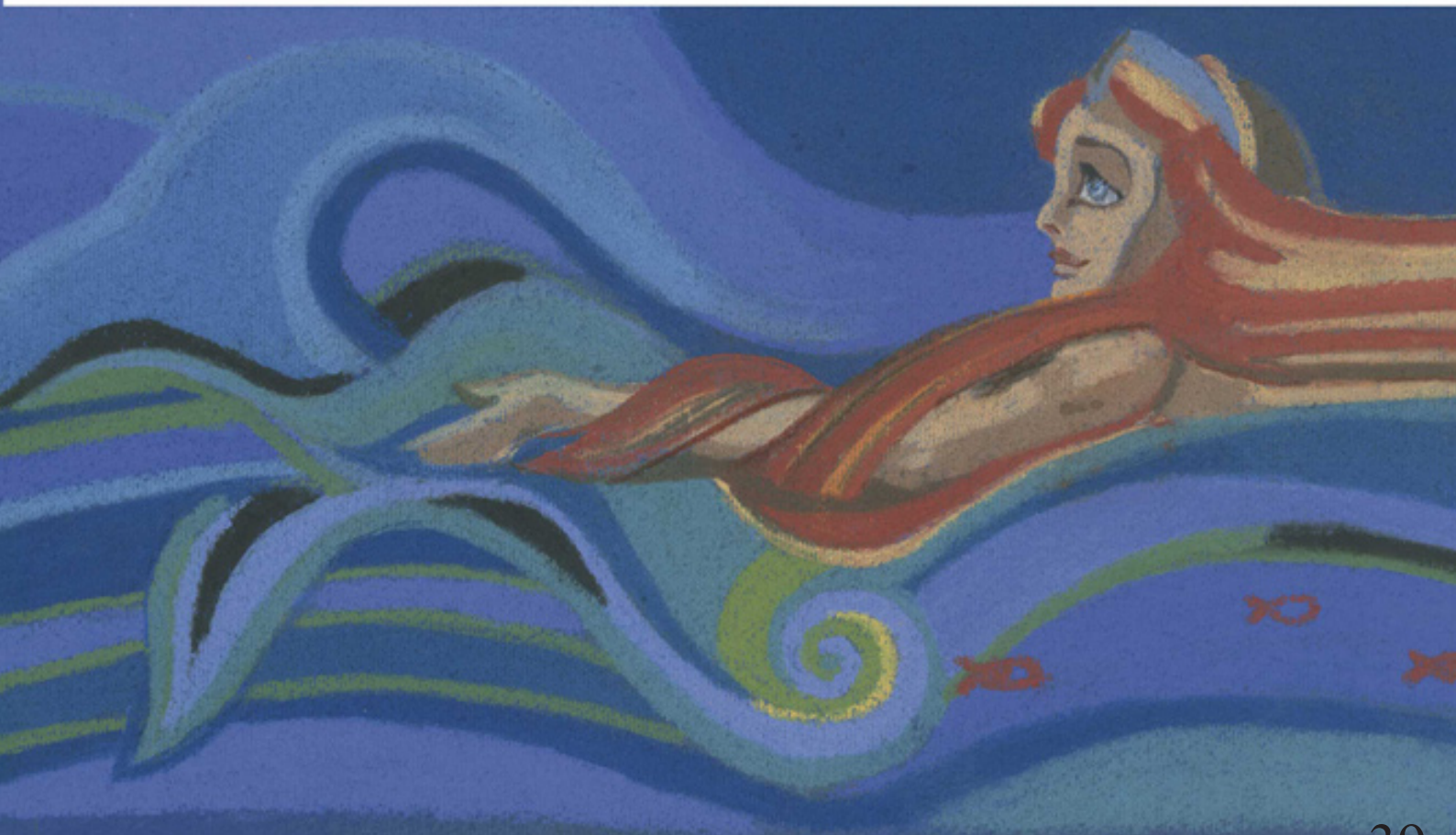
Не менш важливими для дітей є тактильні властивості книги. Для найменших дітей є, наприклад, видання, спеціально надруковані на тканині, які мають форму такої щільної подушечки.

Тому найперше - дитячий ілюстратор має бути психологом. Навіть якщо ти ілюстратор-початківець і не знаєш всіх нюансів, все рівно ти повинен хоча б ознайомитись з тим, що потрібно дітям певного віку.

## Ренесанс дитячої ілюстрації

Попри деякі негативні моменти, я вважаю, що сьогодні в сфері дитячої ілюстрації відбуваються позитивні зрушення.

По-перше, вирости нові художники-ілюстратори. Їхні роботи – це щось нове і цікаве. Молоді художники схильні до експериментів, а експерименти в книжковій ілюстрації – це важливо, тому що поганим є той





художник-ілюстратор, який завжди робить книжки в одному стилі. Неможливо, наприклад, «Алісу в Дивокраї» та твори Достоевського ілюструвати однаково. Тому художник обов'язково має бути різностильовим. Саме такими є молоді ілюстратори. Хоча на полицях книгарень цих змін поки що не видно.

Хочу сказати про видавництво «Грані-Т» - це одне з тих, хто дає роботу молодим художникам. Таким чином вони теж експериментують і теж ризикують, тому що значно легше було б взяти художника з досвідом, але вони беруть молодих. І варто сказати, найчастіше такі експерименти виявляються вдалими.

Також є тенденція розвитку книжок поп-ап (pop-up), всі ці проби врешті-решт до чогось же приведуть. Всі ці помилки, навчання на помилках – в результаті має бути щось хороше.

“Видавництво Старого Лева” теж тішить книжками високого рівня. Так що все ще в Україні буде.

Експерти видавничої справи, художники, споживачі говорять, що зараз у всьому світі відбувається Ренесанс дитячої книжкової ілюстрації. Я погоджуюсь з цим твердженням. Колись давно були книги лише для дорослих, відповідно і ілюстрації в них були для дорослого читача. Зараз більш популярною є дитяча ілюстрація. І видавцям сьогодні вигідно з комерційної точки зору видавати якісні, добре ілюстровані книги для дітей.

Ніколи раніше не було такої кількості хороших, прекрасно ілюстрованих дитячих книг, як в нашому столітті.

## **Авторський шрифт в дитячій книзі: часом буває...**

Я знаю, що головний редактор «Видавництва Старого Лева» Мар'яна Савка часто запрошує до співпраці не лише ілюстраторів, а й саме шрифтовиків, від чого книги цього видавництва набувають цілісності. Я не знаю, чому видавництва не













практикують запрошувати шрифтовиків для роботи над дитячими книгами.

Може, не знають? Але як це не знають? Значить це їхній непрофесіоналізм, якщо вони не знають, що окрім художників-ілюстраторів, існують ще художники-шрифтовики. Якщо видавці вважають, що комп'ютерний шрифт значно вдаліший за написаний вручну, то вони просто непрофесіонали. Адже сьогодні, коли про все вже відомо, коли все, як-то кажуть, на долоні, важко не знати про шрифтовиків.

Часто видавництва не запрошують художників-шрифтовиків, бо вважають, що якийсь там рублений шрифт буде краще читатися. Але ж це не завжди так. Інколи дизайнер може «прикрасити» комп'ютерний шрифт так, що він взагалі не читатиметься і буде абсолютно негарним.

Видавництвам варто співпрацювати з ними. Звичайно, така книга буде коштувати дорожче.

## А як у них?

Важливо, що закордоном, взяти хоча б нашу сусідку Росію, проводять багато спеціалізованих виставок ілюстрації, в тому числі і дитячої. У нас такі заходи проходять дуже-дуже рідко. А це важливо, адже треба дивитися і вчитися на якихось прикладах, аналізувати нові тенденції, помічати шляхи розвитку ілюстрації, дивитися, хто куди йде.

Коли я була в Італії, я, звичайно, цікавилася книгами і можу сказати, що вони дуже сильно відрізняються від наших. По-перше, в них дуже велика кількість поп-ап книжки, в них там цілий культ рухомих книжечок для дітей.

Люди, які працюють над цими книжками, приділяють увагу тому, як пов'язати саму конструкцію з ілюстрацією. Це дуже складний процес, адже не завжди можна розробити конструкцію і намалювати таку ілюстрацію, щоб вони гармонійно поєднувались. А ось вони намагаються знайти щось нове.

Тут доречно навести приклад американ-

ського художника Роберта Сабуди, чії поп-ап книжки є чи не найпопулярнішими в світі.

Наприклад, в його книзі про динозаврів конструкції динозаврів зроблені дуже чітко, натомість фон є розмитим. Тобто є поєднання чітких конструкцій з абстрактним фоном. І це цікаво. Дивлячись на загальну картинку, дитина має простір для фантазії. Тут ілюстрація не обмежується лише детальнопромальованими динозаврами.

В Україні чомусь популярні саме детальнопромальовані книги, а не абстрактні. Я так розумію, що є чітко визначені комерційні шляхи вирішення питання – от хтось колись казав, що ця ілюстрація буде продаватися, а ось ця – не буде. І все. Видавництва бояться брати хороших художників, тому що собівартість книги, яку вони зроблять буде високою, відповідно і продавати їх доведеться за високою ціною. Звідси страх, що їх не купуватимуть.

Дуже часто ти приходиш у видавництво з цікавими текстами та ілюстраціями, пропонуєш вже готовий продукт, а його там скорочують, обрізають, кажуть зробити конструкцію простішою - от і виходить, що початкова суть губиться. Саме комерційне питання є основним при виборі видавати чи не видавати якусь сміливу, оригінальну книгу для дітей, яка була б зроблена повністю художником без втручання дизайнерів видавництва, які легко можуть зіпсувати всю ідею.

Мені самій дивно, звідки у видавців впевненість, що люди не купуватимуть такі книги. Я думаю це все йде не від покупців, бо покупці хочуть бачити такі видання. Наприклад, коли я проводжу майстер-класи, я показую людям різні книжки – англійські, італійські - і люди цікавляться, вони ніколи таких не бачили і вони із задоволенням купили би такі. Але видавництва не можуть їм запропонувати таке чи щось схоже.

Ще одна проблема в тому, що у видавництвах працюють не професійні художники. Найчастіше головним художнім редактор є навіть не дизайнер. Ось вони часто заважають художникам, бо не вірять, що якась конкретна робота може сподобатись покупцям.











## «Живі» книги

**Р**ор-ап (pop-up) книжки, або рухомі книжки (movable book) - це книжки, в яких картинки «виростають», ур – встають, оживають. Тобто це книжки, в яких ілюстрації стають об'ємними. При їх створенні можуть використовуватися різні матеріали – не лише папір чи картон, а й стрічки, прозорі чи непрозорі плівки (плівки накладаються одна на одну і створюють анімацію просто в книзі) тощо.

## “Рухомі” історія

**Т**акі книжки не є сучасними, адже з'явилися вони аж в 13 столітті. Перші такі книжки були зроблені монахами. За легендами, один з монахів – бенедиктинців зробив першу книгу в стилі, названим зараз поп-ап. Він вигадав зручну конструкцію книги – це круг, який можна було крутити і він вказував на важливі церковні дати.

Таким чином, накладаючи один круг на інший, було дуже зручно дізнаватись, коли там яке свято.

Зрозуміло, що спочатку ці книги були лише для дорослих. Раніше взагалі до 18 століття ніхто не задумувався над тим, що дітям потрібні книжки. А тим паче, що мають бути якісь спеціальні особливі дитячі книги.

Отже перші поп-ап книжки були для освічених людей, для науковців. Потім з'явилися книжки, які допомагали студентам – медикам.

Наприклад, в таких книжках робилося декілька слоїв - так люди могли дізнатися, що знаходиться під тканиною. Наприклад, намальований живіт, ти піднімаєш слой, а там, грубо кажучи, намальовані внутрішні органи, тобто такий собі підручник.

Вже починаючи з 18 століття почалося зародження і розвиток саме дитячих книг. Вважається, що зараз у світі пік популярності поп-ап книжок – вони є усюди, вони



незвичні і вони прищеплюють цікавість дітей до книги. Сьогодні ж культ читання книжок ослаблений, тому це важливо.

## Конструкція + ілюстрація

Поп-ап книжки часто виходять у видавництві «Ранок». Але не завжди книги там є добре продуманими. Не знаю, в чому причина – може, у відсутності часу, фінансів... Дуже часто не співпадає ідея конструкції з ілюстрацією.

Є у видавництві художник-дизайнер Христкевич. Його ілюстрації доволі прості, натомість, я помітила, коли книжку робить Христкевич, то хоча б не буває таких прикрих помилок, як коли згин конструкції йде вперек ілюстрації, там, де його в принципі не має бути.

Наприклад, сидить король на троні, а ноги в нього згинаються не там, де коліна, а нижче. Або, скажімо, невдало зроблений

стіл: стіл йде в перспективу, на передньому плані лишається скатертина, яка є нецікавою, а вже на столі, в який треба зазирнути, адже ми його не бачимо, вже є щось цікаве – намальовані всілякі страви тощо. В той час на передньому плані в нас негарна висока стіна виходить з цією скатертиною. На жаль, таких помилок дуже і дуже багато.

У нас я більше і не помічала інших видавництв, які б регулярно видавали поп-ап книги. Російський Махаон видає такі книги, всі інші видавництва, якщо і видають такі книги, то зрідка, періодично, нерегулярно. Наприклад, видавництво «Грані-Т» видало одну таку книжку – «Про створення світу».

Видавництва, яке б спеціалізувалося суто на книжках-іграшках, рухомих книжках – такого в нас немає. От хіба що «Ранок». Добре, що вони взагалі видають такі книги. Хай і надалі видають, розвиваються, набираються досвіду. Зараз можна вчитися на їхніх помилках,







Ще є такий вид рухомої книжки – книга-тунель. Ми її часто робимо на майстер-класах з дітьми. Там через віконечко можна бачити все, що є в книзі, все, що відбувається всередині. Такі книжечки дуже популярні на Різдво. Спочатку ми бачимо тварин, за ними з'являються ясла, далі волхви тощо. Конструкція має відповідати тематиці книги. Завжди.

Ще є книжка-гармошка. Це доволі стара конструкція. Загалом видів рухомої книги є дуже багато.

## Книги-гармошки, книги-тунелі, книги-розкладачки...

Зараз я намагаюся скласти типологію таких книжок. Я їх розбила на movable (рухомі) книжки і рор-уп книжки. До поп-ап відносяться ті книжки, в яких зображення встає, тобто відкриваєш книгу, а там встає об'ємна принцеса, наприклад.

А до рухомих книжок я відношу такі: наприклад, книга-акордеон. В ній жодне зображення не встає, а просто дуже цікава сама конструкція книги – всі сторінки можна бачити одночасно і вони ще так грають, як справді акордеон. Напрямок в мистецтві, який називається симультанізмом, тобто одночасністю в мистецтві, був заснований Сонею Делоне. Вважається, що вона перша, хто зробив книгу-акордеон.

## Нерухомі, але... рухомі!

Ще є такі книги, які не підпадають під жодну з типологій. Наприклад, книги з електронними чорнилами. Дуже тонка сторінка насправді є маленьким екраном. Багато хто говорить, що за цим майбутнє. Це наче і рухома книга, але під жодну з класичних категорій не потрапляє.

Я пишу магістерську роботу по цих книжках. І моя основна задача – по-перше, перекласти всі ці терміни, адаптувати, синхронізувати їх. Я намагаюся підібрати відповідні терміни, тому що в Радянському Союзі такі книги теж були, але називалися вони або книги-іграшки, книги-розкладачки, або книги – панорамки.

Моя задача співставити терміни, привести їх до ладу і, зрештою, познайомити людей з такими книгами. Навіть не всі художники-ілюстратори в курсі, що таке існує. ●

# Біографічна довідка

## Шигаєва Настасья

Художник – графік. На даний момент студентка графічного факультету Національної Художньої Академії в Києві. Працює художником-ілюстратором

## Виставки:

1. Weloveyourbooks in UK – 2007 рік
2. Творча валіза.Фестиваль,Рівно - 2008 рік
3. Виставка студентів майстерні книжкової графіки, музей Академії мистецтв, Київ -2008 рік.
4. Учасник конкурсу для студентів «Space of city,space of mind” “Romyaldo del Bianco foundation.Florance» 2006 рік.
5. Учасник благодійної виставки від фонду «Жінки 21 сторіччя», Київ – 2006 рік.
6. Учасник спільних виставок від студії «Світ-ло», Київ – 1999-2006 рр.
7. Лауреат всеукраїнського конкурсу - огляду народної творчості 2004 рік та інші.

## Публікації:

1. Журнал LQ, 2008
  2. Видавництво «Vicenta-Massa Italia» 2000 рік.
  3. Дитяче видання «Пізнайко», Київ 2006 рік.
  4. Журнал «Чанча-Бочанча»
- Книги:
5. «Казки Англії ,Ірландії та Шотландії”
  6. ”Ніна Воскресенська.Дивовижні пригоди Наталки в країні часу” 2006-2007 рік.
  7. "Українські казки.Пригодницькі", 2007 рік – все видавництво «Грані-Т»







**Мама не  
знає,  
що дитя  
читає**



# Батьки повинні мати чіткі критерії вибору книг для дітей та хороший смак. Лише так до рук малечі потраплятимуть якісні видання, а не „халтура“

**Н**астя Мельниченко, мама дворічного Ярослава та п'ятирічного Северина, до вибору дитячих книжок підходить ґрунтовно — дивиться не лише на ілюстрації та якість паперу, а й на зміст. «Я обов'язково читаю, що там пишуть, а також оцінюю якість ілюстрацій», — говорить вона, додаючи, що вже мала досвід купівлі неякісних книжок.

Принципи, за якими вона вибирає книги прості, але дієві: віршики мають бути не примітивними, без русизмів та примітивного підстрочного перекладу з російської, ілюстрації — яскравими, якісними, тварини мають гарно „читатися“, бути реалістичними.

Ольга Доманська, мама дворічного Платосика, книги вибирає, в першу чергу, за поліграфічною якістю. По контенту — син віддає перевагу ілюстраціям з поїздами, гелікоптерами та іншою технікою. «Моя мрія — знайти ілюстровану серію казок про пригоди поїзда», — говорить вона.

Ілля Стронговський, перекладач і дизайнер, а також тато дворічної доньки Єви, книги купує лише видані на якісному папері, з високим рівнем ілюстрацій та поліграфії, у яких зазначені всі особи, причетні до випуску книги і є імена, яким він довіряє.

«Завдяки тому можу говорити і про гідну українську мову у тих книжках, і про рівень її подання — без русизмів, засмічувань, уважним редагуванням і коректурою», — пояснює він.

«Мої діти вже, дякувати Богу, достатньо великі, щоб обирати

самі», — говорить Іван Андрусак, письменник, літредактор видавництва „Грані-Т“ та, в першу чергу, тато двох дівчат — Лізи та Стефи.

За його словами, вони з дружиною зазвичай лише стежать, щоби то не були шкідливі книжки. «Шкідливі — це продукція непрофесійних і безграмотних видавництв, таких, зокрема, як харківське видавництво «Торсин-плюс»; а також усюдишуща попсытина, яка останнім часом проникає і в дитячу літературу, продукуючи різноманітні «чорні руки» та іншу висмоктану з пальця дурню», — пояснює критерії шкідливої продукції Андрусак.

Проте, на жаль, не всі батьки серйозно ставляться до вибору дитячих книжок. Часто вони дивляться лише на яскраве оформлення або на ціну. Часто піддаються вмовлянням дітей купити щось з відомими

„мультяшками“ на обкладинці. Тим самим вони ніяк не турбуються про те, що потрапить до рук дитини — чи книга з

якісним папером, чи грамотно перекладена-написана, чи має зміст адекватний тощо.

Богдан Логвиненко, редактор портала про культуру СУМНО.ком та один з дитячих авторів видавництва „Грані-Т“ говорить, що проблема в батьках. «Вони слабо розуміються в казках і часто надають перевагу „книгам для дівчаток“, — пояснює він несерйозно ставлення батьків до важливої справи вибору книг для своїх малюків.

## У найменших — і вибір найменший

Дворічний Ярослав ще не сприймає на слух великі твори, тому мама читає йому віршики, а потім вони вдвох роздивляються малюнки. Тут, за словами Насті Мельниченко, і криється одна з проблем сучасного ринку дитячої книги — якщо дітям шкільного віку є з чого вибирати, то для малюків асортимент якісної продукції залишається досить обмеженим. «Мене жахає те, що при наявності великої кількості українських поетів, які пишуть якісні твори для дітей, видавництва жлобляться заплатити їм і використати гарні тексти. Зазвичай обходяться своїми силами».

Так, за словами молоді мами, і з'являються справжні

«шедеври» дитячої поезії. «Дуже багато страшенно примітивних віршів а — ля „а в уборній красний свет“. Я навіть періодично в ЖК вішаю огляди маразмів книжкових», — розповідає Настя.

Саме тому при виборі книжки, Мельниченко

● **Ілля Стронговський**  
звертає особливу увагу на  
оформлення дитячих книжок  
та на якість перекладів





керується не лише хорошими ілюстраціями та якісним папером, а й звертає увагу на зміст книги.

Видавці, що спеціалізуються на літературі для найменших мають приділяти більше уваги змісту, адже перші книги важливі для розвитку малюка. Крім того, потрібно враховувати, що саме може зацікавити дитину в такому віці, адже дворічні малюки цікавляться одним, п'ятирічні — вже іншим. Ну і зрозуміло, що якість будь-якого дитячого видання має бути на найвищому рівні.

Ольга Доманська вважає, що дитячий ринок книги бідує на асортимент книжок для дітей, які тільки вчаться говорити. Жінка зазначає, що сьогодні справді цікавих, незвичних книжок-іграшок для найменших дуже мало і переважно вони російською мовою. „Знайшла недавно на

За словами молодого дизайнера, ситуація потроху виправляється, долаючи опір „совкових видавців і український рівень книжкових оформлювачів“. Плюс в тому, що почали залучати художників, і художники з завданням переважно впоруються. „Ще б зі шрифтами лад навести...“, — додає Стронговський.

Він порівнює ситуацію в Україні з ситуацією за кордоном. За кордоном таких проблем нема — там іде пошук нових рішень і підходів, через те дизайн дитячих книжок рідко коли видає, що вони — дитячі. „У нас маятник розхитаний значно більше, тому маємо як багато явних провалів, так і кілька рідкісних удач“, — пояснює стронговський.

Іван Андрусак відзначає велику увагу наших провідних видавництв до оригінального,

виправдано, то в книжках для зовсім маленьких дітей, які по ілюстраціях пізнають світ, це виглядає досить непрофесійно, пояснює Настя. Вона добре знає, які видавництва чим грішать: „Видавництво „Три крапки“ грішить економією на фотографіях. Тобто для ілюстрації книжки можуть брати неякісні фотки з низьким „розширенням“, які при друку заходяться квадратами... Видавництво „Зелений пес“ має проблеми із якістю друку, коли чб фотографії просто зливаються у темну пляму...“

Щоб ілюстрації були вдалим і приваблювали дітей, потрібно враховувати не так багато речей. Стронговський впевнений, головне — ілюстрація має бути розрахована на дитину. „Не на розглядання присіпковим журі, і не на дослідження поліпселоно професіоналами. Треба, щоб дитина була у захваті, хай навіть ілюстрації теж дитиною зроблені. Кажу це як батько, а не як дизайнер“, — говорить він. Але якщо говорити про шрифти, то тут молодий дизайнер притримується позиції, що всі шрифти мають бути підібрані максимально професійно, адже це один з виявів книжкової культури.

## Для дітей — не заморочуючись

„Думаю, що це тихий ужас, — так Мельниченко відгукується про рівень грамотності деяких видань. Говорить, що тепер завжди дивиться, з якої мови перекладена книжка на українську. „Прочитую трохи, аби оцінити (дніпропетровське видання „Хронік Нарнії“ — в споминок і вдрогну)“, — ділиться методами, як побачити книжку з граматичними помилками Мельниченко. Вона розповідає, що найчастіше віршики — калька з російської. І добре, коли видавництва намагаються хоч мінімально заримувати, але часто в дешевих книжках взагалі підстрочний переклад.“

„Нещодавно купила книжку про народні ігри для дошкільних навчальних закладів, бо планую викладати народознавство в садочку. Там у розділі „українські ігри“ вони замість того, аби скористатися фольклором, беруть російські ігри типу „гуси-гуси-га-га-га“ (хоча український аналог є!) і перекладають страшенно примітивно...“, — обурюється жінка. Своему синові вона перекладає цю гру самостійно і вважає, що в неї вийшло значно краще.



В бібліотеці доньок Івана Андрусак останнім часом переважають книжки українських сучасних авторів

Петрівці „перші слова“ — за тиждень ми її вивчили. Хотілось би більш якісно ілюстрованих книжок“, — розповідає вона.

## Оформляли, оформляли...

„Культура оформлення дитячих книжок була на якомусь гідному на той час рівні у радянські часи. Абсолютно незрозуміла чому вона зникла у 90-х і чого так різко“, — розмірковує Стронговський. На його думку, однією з причин зникнення такої культури є активна комп'ютеризація та відсутність передавання досвіду. Проте ці причини не є основними. „Мають бути менш очевидні і глибші причини“, — впевнений він.

„соковитого“ оформлення дитячої книжки. „Принаймні з наших поліграфістів ми вже витискаємо все, на що ті здатні, й вимагаємо більшого“, — впевнений Андрусак, проте додає, що поліграфія все одно залишається „слабким місцем“ нашої дитячої книжки.

Богдан Логвиненко вважає, що в Україні найкваліфікованіші ілюстратори. Серед інших називає Єрка, чий дитячі книги в пору купувати як мистецькі альбоми.

Настя Мельниченко загалом задоволена рівнем оформлення дитячих книжок в Україні. Є всього кілька видавництв, які час від часу „грішать“ при оформленні. „Ось видавництво „Перо“ іноді грішить примітивністю малюнків, або в одну книжку запикують малюнки різних художників — вони зовсім непоєднані стилістично“. Якщо у Абабигаламаги („Улюблені вірші“) це



## На батьківський смак

Є кілька сильних гравців, які женуть пургу, нівелюючи тим загальний рівень книжкової культури країни, і є видавництва, які на власному ентузіазмі і вірі у якісний продукт намагаються виправити цю ситуацію, вважає Стронговський. „Доки читач не почне зважати на якість пропонованого продукту, мало що зміниться. Так що дивіться, що купуєте”, - радить він.

Іван Андрусак, говорить, що на українському ринку дитячої книги вже є найголовніше – вибір. За його словами, ще років зо п'ять-шість тому вибору не було. „Була або «А-ба-ба-га-ла-ма-га» плюс максимально здешевлені перевидання класики від «Школи» – або чортзнащо”, - згадує Андрусак і відразу окреслює сьогодишню ситуацію: „Тепер і серед якісного можна вибрати – не надто широко, але вже можна: і з українських авторів, і з перекладного”. Ціни на книги є адекватними і економічно виправданими. „Тож тепер усе залежить передовсім від смаку батьків – не так від гаманця, як саме від смаку”, - підсумовує письменник-тато.

● Марія СЕМЕНЧЕНКО  
фото автора



● Окрім оформлення книжки, батьків має цікавити зміст, грамотність і загальна якість видання

## Приз батьківських симпатій та антипатій

Випускати якісні цікаві книжки для дітей - це запорука впізнаваності імя видавництва на ринку та, звісно ж, прибутку. Адже, видавництва, які зарекомендували себе як професійні, що видають хороші книги для малят є лідерами дитячого книжкового ринку.

„Є списки видавництв, у яких можна брати книжки - „Видавництво Старого Лева”, „А-ба-ба-га-ла-ма-га”, „Теза”, „Грані-Т”, а є ті, чию продукцію слід не тільки оминати, але й всіляко на тому наголошувати - „Школа”, „Махаон-Україна”, частково - „Богдан”, „Країна Мрій”. І вже точно не слід купувати незнамо що від всіляких ПП і ФОПів”, - перераховує Стронговський.

Список Івана Андрусяка трохи різниться, хоча лідери „призу батьківських симпатій” одні й ті самі видавництва. „Неодмінно це книжки тих видавництв і тих авторів, які довели, що їм можна довіряти. Зокрема, це видавництва «Веселка», «Грані-Т», «Видавництво Старого Лева», «А-ба-ба-га-ла-ма-га», «Теза», «Добра читальня», «Навчальна книга - Богдан», почасти «Махаон» (але не все, якийсь час там були дуже безграмотні книжки)”, - пояснює Андрусак.





ІЛЮСТРАЦІЯ: ОКСАНА ОБЕРТІЙ



# СВЯТА І КНИГИ





## Що покласти під Ялинку

**Ц**ього року видавництва добре підготувалися до зимових свят. Майже кожне з них видало щось цікавеньке для малечі. Хто ж не видав нове, дістав «зимові» книги попередніх років, адже в передсвяткову пору вони добре розкуповуються, нато-

мість весь рік лежать незатребувані.

Немає нічого цікавішого у Новорічні свята, ніж книги, які створюють святковий настрій та розкривають дітям таємниці. Саме це і є магією свята, вважає Іван Малкович. Його видавництво цього року видало до

свят аж три новинки - це книги «Дитяча Євангелія», «Золотий павучок» та «Різдвяна рукавичка».

І хоча різдвяні книги – це специфічний книжковий продукт, видавництва ризикують випускати з кожним роком все більше таких книг. «Різдвяні книжки це





ційні для України. Санта-клаус відомий дітям з мультфільмів та кінострічок, а приходять до них з подарунками Святий Миколай. Книги про якого, до речі, теж неважко знайти.

Загалом, цього року книжку до свят можна підшукати на будь-який смак і гаманець. Від книг релігійного спрямування, які розказують дітям, що це за свята і звідки вони взяли, до так званих світських видань – про вже згаданих Санта-клауса та оленів.

Асортимент дозволяє вибирати – тут і пізнавальні книги, і різноманітні повісті для дітей, дія яких відбувається в зимові свята, і, звичайно, перевидана класика, на яку традиційно є попит. Діапазон цін цього року на святкові видання коливається від 20 до 100 гривень.

Зоя Жук, письменниця, одна з упорядників серії «Християнська читанка» (в рамках якої цієї зими світ побачила «Зимова книжка»), говорить, що за останні роки асортимент святочних видань значно зріс. Буквально з нуля.

«Я відстежую святочний ринок із 2005 року. І маю сказати, що з тих пір відбувся шалений прорив! Це мене тішить. Бо я пам'ятаю, як у 2006 році ми зі "Свічадо" дебютували з "Різдвяною антологією"... Це була якась фантасмагорія! З одного боку "голодний читач", який просто розмітав книжку – і це без усякої реклами (то вже не перестало бути комерційною таємницею, тому скажу цифри – 2 тисячі за 2 місяці в саму тільки

Львові). З іншого – книгарні, які не просто відмовлялися брати книжку до продажу, а дивилися на нас квадратними очима: "Святочна книжка? А що це? А кому це треба?", - розповідає вона.

Тепер же, за словами Зої, ситуація кардинально змінилася: «Я заходжу в перший день грудня до книгарні – до моїх послуг на видному

місці цілих півтори полиць святомиколаївсько-різдвяно-новорічних книжок. Українських, перекладних, дорожчих, дешевших, для різного віку, вірші й проза, кольорові подарункові видання для малюків й посібники для педагогів. Свято душі!»

Але потрібно пам'ятати, що чим більший асортимент, тим легше помилитися у виборі книги. Потрібно звертати увагу не лише на ілюстрації, а й на якість перекладу, грамотність тощо. І висока ціна – далеко не завжди є показником якості.

«Звісно, в цій бочці меду чимала ложка дьогтю: чимало неякісних видань. Й бідолашний читач, гублячись від розмаїття барвистих палітурок, не завжди може зорієнтуватися: чи вартісну він книжку купує, чи сміття», - розповідає Жук.

Втім, покупці, які слабо орієнтуються в усьому цьому розмаїтті святкових книг, найчастіше надають перевагу вже перевіреному видавництву, яким довіряють і чиї книги постійно купують.

ТЕКСТ І ФОТО: Книження

хороший продукт до Різдва, а от протягом року такі книги часто трохи пробуксовують. Але Різдвяні книжки купують і це відчутно», - розповідає головний «а-ба-ба-га-ла-ма-гівець» Іван Малкович.

Представниця видавництва Махаон, що спеціалізується на дитячій та енциклопедичній літературі, Марія Соломіна розповідає, що вони до свят видали новинки - книги «Санта Клаус» та «Олені Санта Клауса».

Книги красиві. Але нетради-



Серія «Християнська читанка»



Зимова книжка



# Читанка для зими

*Зимова книжка: [Для молодшого та середнього шкільного віку]. Упор. Г. Кириєнко, З. Жук, Ю. Березенко. – К.: 2009. – 152 с. – (Серія “Християнська читанка”).*

Спочатку я побачила її в крамниці на Подолі. Був кінець грудня. Падав густий лапатий сніг і хотілося почитати щось світле і радісне. Святкове. В крамничці майже не було людей і я потроху переглядала дитячі книги. «Зимова книжечка» спочатку привернула мою увагу оформленням – з обкладинки на мене дивилося двоє янголяток. З великими очима. У яскравих шаликах.

Потім мені сподобався формат – невеличка книжечка у м'якій палітурці – таку зручно носити з собою і читати будь-де. А вже потім я дійшла до змісту.

Сказати по-правді, з зимових свят я знаю найбільші – Святого Миколая, Різдво, Водохреща, Стрітіння. До книжок релігійного спрямування до того моменту ставилася досить прохолодно – мене завжди відлякує моралізаторство і повчання. Є такий в мене стереотип, що книги релігійного спрямування обов'язково моралізаторські. Це стосується книжок будь-якого релігійного спрямування. Особливо це стосується дитячих книг. Якщо сім'я знайомить дитину зі своїм Богом, залучає до віри, то варто це робити делікатно і цікаво.

Книжечку я купила. І не пожалкувала.

Навіть більше того, я раптом зрозуміла, що книги на релігійну тематику можуть бути цікавими і легкими, без нав'язливих повчань і зайвого моралізаторства. І це потішило. Прочитала її за вечір. Сподобалось. Все так, як і має бути в передсвяткову пору – спокій і радість. Додати сюди ще неймовірно ніжні ілюстрації художниці Світлани Балух.

Тепер трошки про саму книгу. «Зимова книжка» - третя з серії «Християнська читанка». Найбільша за обсягом. Її особливість в тому, що тематика видання зосереджується не лише довкола свят Різдвяного циклу. За словами однієї з упорядників «Книжки» Зої Жук, «нині на українському книжковому ринку є чимало і релігійних, і світських видань, що пропонують твори про Новий рік і Різдво. Натомість є низка свят, також значимих для християн, які досі залишалися поза увагою письменників і видавців – це Введення в

храм Пресвятої Богородиці, Хрещення Господнє (Водохреща), Стрітіння.

Пізнавальним для мене виявився в книзі і розділ «Наша небесна родина» - про святих, пам'ять яких вшановується взимку. Багато хто знає, коли в них іменини (день Ангела), але багато, хто не знає, чому саме в цей день, ким були, що зробили ці святі. В книзі можна прочитати про Святих Катерину, Варвару, Ганну, Оксану, Миколая, Андрія, Івана, Степана, Василя, Семена, Йосипа, Давида та Самійла.

Загалом, книжечка дуже вдало поділена на тематичні розділи, кожен з яких включає в себе і вірші, і оповідання і казки-притчі. Ще один великий плюс текстів – вони всі невеликого обсягу – не втомлюють дитину. До речі, книга розрахована на дітей різного віку. «Основна більшість текстів – на дітей 7-10 років. Потім приблизно 20% - на діток 5-6 років. І ще 20% - на 11-12 років. Доводиться миритися з такою різновіковою еkleктикою. Що поробиш: наш читач – уся родина», - розповідає Зоя Жук.

«Загалом ми подаємо твори різного рівня складності. Зважаючи на те, що вони мають зацікавити й дітей із релігійних родин, і нерелігійного читача – школярів і їхніх батьків, які придбали книжку з освітньою метою», - додає вона.

Ще одним цікавим моментом є те, що стаття автором книжок із серії «Християнська читанка» може кожен, хто має бажання і хист до написання текстів. «Завдання нашого проекту-серії – віднайти або виховати й представити до уваги видавців і читачів нову плеяду авторів, письменників, які здатні працювати у християнському книговидавничі. Між іншим, ми залучаємо до роботи людей різних деномінацій. Головним є бажання працювати над собою. Відомий-невідомий, молодий-старший автор – поблажки до якості творів немає», - пояснює Жук.

Певне, саме тим, що авторів багато і вони за багатьма критеріями різні, книжка і вийшла цікавою та різноплановою. Ну, і звичайно, початкова ідея зробити серію книг про християнські свята в доступній і цікавій формі - була вдалою.



# Зустріч з химериками

*Оксана Луцевська. Дивні химерики, або Таємниця старовинної скриньки. – К.: Грані-Т, 2009. – 80 с., іл.. (Серія «Сучасна дитяча проза»)*

Це сучасна дитяча повість, сюжет якої розгортається перед самим Різдвом. Це не звичайна собі казка, це справжній детектив – з таємницями, пошуками і, врешті-решт, розгадкою. Головні герої – діти. Місце подій – далеко, заметене снігом, село. Час – Різдво.

Коли б ще ставатися усіляким дивам, як не на Різдво? В анотації до книги вказано: «Ляля разом із своїми друзями вирішує розгадати таємницю старовинної скриньки і дивних створінь – химериків. Задля цього вони вирушають у небезпечну подорож...»

Ми вирішили задати кілька питань автору книги – Оксані Луцевській. Нині Оксана мешкає в м.Пітсбург, штат Пенсильванія. Вона - співзасновниця літературно-мистецького порталу «Захід-Схід».

Книга про химерників – далеко не перший Оксанин твір для дітей на святочну тематику. Оксана є співавтором «Різдвяних повістей» (книжка: Оксана Луцевська, Валентина Вздольська, Гавріела Шапіро, Зоряна Живка «Різдвяні повісті» (Грані-Т, 2009).

Її дитячі твори друкувалися у збірниках «Казки Різдвяного Ангела» (Свічадо, 2008), "Свя-

тий Миколай" (Свічадо, 2008), «Малечі про цікаві речі» (Белкар, 2008), «Подорож у країну ввічливості»(Белкар, 2008), «Весняна книжка» і «Осіньна книжка»: (Серія «Християнська читанка», 2009), «Сніжнокрилі янголи» (Свічадо, 2009), «Перед Божими яслами» (Свічадо, 2009), «Казки Божого саду» (Свічадо, 2009) а також у журналах «Світ дитини», «Велика дитяча газета», «Крилаті», «Ангелятко», «Поле Честі», «Час і Події» та ін.

## **1. Ваша нова книга "Дивні химерики, або Таємниця старовинної скриньки" – різдвяний детектив. Як довго Ви над нею працювали і що Вас надихнула саме на жанр детективу?**

Мені завжди подобалися вертепи. Я дивилася на вертепи, наче на містичне помешкання, де можна добряче помандрувати дивовижними казковими кімнатами. Здавалося, що у вертепних скриньках ховаються дива і чудасії. «Тож їх треба знайти і показати!» – отак думалося. Втім, написавши історію, я навіть не здогадувалася, що написала справжній детектив, але Зоя Жук, знавець різдвяної літератури, відразу те зазначила (усміхається).

## **2. Як «народилися» химерики?**

Легко. Але, «химерики» показали свій «підступний» характер відразу по народженню. Вони ніяк не давали мені підписати договір, себто, я тричі надсилала договір до видавництва, але папери весь час десь губилися. Я це пояснюю тільки... химерними химерами від химериків. Бо як інакше це розуміти? Адже пошта може втратити лист один раз, але щоб тричі...

## **3. Наскільки Вам як автору важливі ілюстрації до Ваших книг? Які, на Вашу думку, мають бути ілюстрації, щоб зацікавити дитину?**



Дуже важливі. Ілюстрації це 60-70 % книги. Адже читач часто вибирає книгу здебільшого візуально.

Наприклад, в США Американська Асоціація Бібліотек щорічно вручає медаль «Кальдекотта» за якісне втілення тексту в малюнок. Згідно критеріїв відбору, ілюстрації до книг мусять відповідати інтересам малого читача за чіткістю, акуратністю та організацією тексту чи малюнків, а також співпадати зі самою суттю тексту. Медаль «Кальдекотта» має завдання нагороджувати тих ілюстраторів, які правильно вміють формувати дитячі смаки й просто викликати позитивні враження. Я вважаю, що українські провідні видавництва гарно справляються з ілюструванням книжок.

**4. Ваша нова книга за жанром – різдвяний детектив. Наскільки я знаю, є класичні різдвяні жанри – різдвяне оповідання, легенда, містерія. Які зараз з’являються нові жанри в цій сфері? Чи могли би Ви навести приклади?**

Якщо поглянути на твори про Різдво, то справді ми знайдемо здебільшого класичні різдвяні жанри. Втім, зовсім нещодавно я прочитала дуже незвичну різдвяну книгу відомого американського письменника Аві (Едварда Ірвінга Вортіса). Маю зазначити, що Аві – надзвичайно талановитий письменник, що працює у різних літературних жанрах. Його книжки двічі нагороджувалися медаллю «Нью-бері».

Так от, книжка «Різдвяний пацюк» за жанром – психологічний трилер з елементами містики. Це історія про одинадцятирічного хлопчика Еріка, який перед Різдвом зустрічає інспектора-винищувача комах, мишей, пацюків... Ерік стає причетним до «місії» знищення пацюка. Потрапивши у таку ситуацію, хлопчик розуміє, що не може скоїти вбивство. Ця книжка ні на хвилину не залишає читача байдужим. Останній співпереживає. Аж до кінця повісті він не може передбачити розв’язки. Втім, ця книга є вельми глибокою за значенням, бо в образ інспектора втілено самого архангела Гавриїла. На мою думку, саме гостросюжетність вирізняє цю історію з-поміж інших різдвяних книг.



## ТОП-3 РІЗДВЯНІ КНИГИ ДЛЯ ДІТЕЙ від Оксани Луцевської

### СУЧАСНІ

1. “Сніжнокрилі янголи”  
(Свічадо, 2009)
2. “Казки різдвяного ангела”  
(Свічадо, 2008)
3. “Зимова книжка”  
(серія “Християнська читанка”,

### КЛАСИЧНІ

1. Сельма Лагерльоф «Легенди про Христа»
2. Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня у прозі»
3. Ернест Теодор Амадей Гофман «Лускунчик та мишачий король»





# Лист до Миколая

Книжка називається „Будьласка” (це справжнє звертання з дитячого листа). В основі книги – реальні листи маленьких українців до Святого Миколая, зібрані за останні десять років Канцелярією Святого Миколая у Львові. Як зазначено в анотації до книги: «У цих текстах – не просто мрії наших дітей, а й унікальний матеріал для дослідження дитячої психології, розвитку дитячого мовлення, дитячої етики і естетики, дитячої субкультури, дитячого гумору». Листи в книзі подаються без змін.

Це абсолютно неймовірна книга. Листи в ній поділені на тематичні розділи – листи-подяки, листи-обіцянки, листи дітей, які просять дуже мало і тих, хто просить дуже багато тощо.

Читати це цікаво. Часом смішно. Часом зворушливо. Часом сумно. Адже не всі діти просять собі іграшки, дехто просить сім'ю або здоров'я.

Ми і самі колись писали схожі в дитинстві.

“Святий отче Миколаю! Я тебе благаю. Принеси мені торт”.

“Подаруй мені качку”

“Отець Миколаю. Я Тебе дуже прошу принеси мені все, що я про-  
шу”

“Добрий вечер святий Миколаю. Я хочу жина надістайіцііному  
пальті”.

“Святий Миколай. (із списку) стіл, диван, книжку, крісло, літак,  
МОРКВУ”.

“Миколаю я за Юценка! І ти тежє!”

“Принеси мені будь ласка малі мижі, книжку з віршами Леоніда  
Глідова, дитячий магнітофон який розкладається на хату”.





# ГІД ПО «ТОЧКАХ» З ДЕШЕВИМИ І КАВНИМИ КНИГАМИ

**Н**а дитячих книжках економити не варто. Це загальновідома істина. Діти заслуговують на те, щоб рости і пізнавати світ на якісних, грамотних, кольорових книжках. В цьому випадку - так, економія є недоречною.

Але є випадки, коли можна відчутно зекономити, нічого не втративши в плані якості видань, вибору тощо. Якщо десь можна купити книгу дешевше, ніж вона усяди продається, то чом би і не скористатися можливістю?

Наша журналістка Марія С. вибралася на вихідні на розвідку і складала невеликий список «точок», де можна купити книги дешевше, купити книги іноземними мовами та купити книги зі свого дитинства, перевірені часом. Купити їх, так би мовити, за копійку. Буквально за копійку.

Отже, перш, ніж скористатися нашим гідом, варто усвідомити, що це заняття – пошук цікавих і дешевих книг - може стати як приємною розвагою, так і найгіршим шоппінгом у вашому житті. Потрібно бути готовим витратити цілий день і не знайти нічого цікавого. Але це того варте - а раптом! Навіть з таким самим успіхом можна витратити кілька годин і знайти купу цікавих і недорогих книг. Головне мати відповідний настрій і натхнення! А "точки" ми вам зараз тут дамо.

## 1. Найдешевші в звичайних книгарнях.

Туди часто виставляють книги, які були видані кілька років тому або більше. Ціни значно нижчі за ціни на аналогічні книги, але видані пізніше.

Таким чином, можна знайти хорошу дитячу книгу, переважно класику, за невисокою ціною.

В рамках своєї "розвідки" я шукала книги на нижніх

поличках в книгарні «КС», що на Петрівці.

Відома нам з дитинства книга про Муфточку, Півчеревичка і Мохобородька. Російською мовою. Видана в 2001 році, коштує 10 гривень. Така ж, видана пізніше, коштує до 30 гривень.

Різниця - 20 гривень.



Сказочные приключения

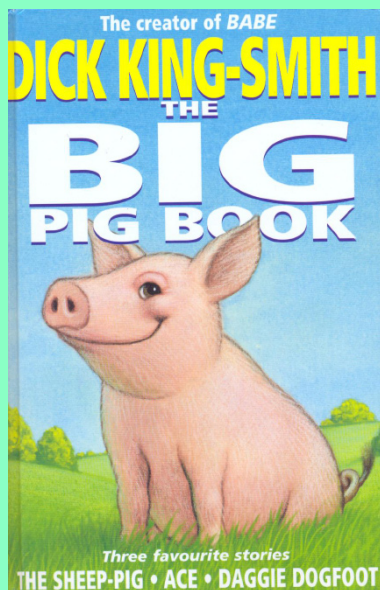
## 2. Секонд - хенд.

Нуууу, секонд-хенд, скажіть ви, які там можуть бути книги – там тільки шмотки і старе взуття продають. А от і неправда, скажу я вам. Книги там теж є. Іноземними мовами. Досить не кепиські трапляються, між іншим. Більш того, секонд має купу переваг щодо купівлі там книжок.

По-перше, ціна. На Лісовому секонді, наприклад, ціни на книги ставлять відповідно до їхнього розміру, а не відповідно до самої книги, видавництва, якості. Ціни від 5 (покет-буки) до 20 – дитячі красиві книжки. Мови – англійська переважає, є також німецькою, французькою та іспанською. Потрібно спитати в продавця, коли в них день завантаження товару, і час від часу приходити дивитись, що нового привезли.

Зараз ми говоримо лише про дитячі книги, але треба мати на увазі, що для дорослих там теж трапляються скарби, як-то книги пуліцерівських лауреатів по 5 грн або книга про Бітлів, написана самими бітлами і видана у Лондоні (велика, подарункова, добре ілюстрована), яка в магазині коштує 900 -1500 гривень, на секонді була придбана автором статті всього за 150 гривень.

Ще один приклад «смішних» цін на книги у секонді на вулиці Райдужній (така система діє в багатьох невеликих магазинчиках з секондом) тут всі речі, і книги в тому числі, продають на кілограми. Кілограм – від 6 до 50 гривень. Відповідно до того, на скільки затягне вибрана вами книга, її ціна може починати ледь не з 1 гривні.



Книга відомого англійського письменника Діка Кінга-Сміта. Тверда палітурка, суперобкладинка. Майже 400 сторінок. Три оповідки -про свинку Бейба, відомого нам по фільму і ще про двох незвичайних поросят -Ейса-телезірку і порося, що вміло плавати.

**Ціна:** 12 гривень

**Ціна на Амазоні:** 14 доларів (нині близько 100 грн.)

**Різниця - 88 гривень +**

## 3. Магазины «Все по 15 гривень».

Тільки на Петрівці їх 6 штук. Звичайно, не завжди і не в усіх можна знайти щось цікаве. Але трапляється, стоять на полицях книги, які в цей самий час стоять на полицях звичайних книгарень за значно вищою ціною.

Мінус таких магазинів – малий відсоток книг

українською мовою. Майже немає.

Книга куплена з цікавості - автор, відомий польський письменник Януш Вишневський, відомий книгою для дорослих “Самотність в мережі”. Крім того, книга дуже якісно оформлена, має красиві ілюстрації і хороший папір.



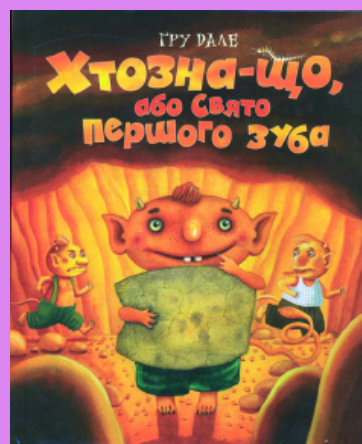
**Ціна:** 15 грн. **Ціна в крамницях:** 35-60 грн. **Різниця:** 20-45 грн.



Так само куплена з цікавості. Автор книги - співачка Мадонна. Це одна з її численних книг для дітей.

**Ціна:** 15 гривень

**Ціна в книгарнях:** від 25 грн. **Різниця - від 10 грн**



О, це хороша покупка -україномовна книга скандинавської письменниці Гру Далє в перекладі Галини Кирпи. Книга видана кілька років тому.

**Ціна:** 15 грн.

**Ціна в книгарнях:** -25 -35 грн  
**Різниця:** 10-20



## 4. "Букініст" на Лютеранський.

П'ять хвилин від метро Хрещатик. Підвальне приміщення, забите книгами. З великих плюсів цієї книгарні – тут є три шафи – шафа все по 90 копійок, по 1,5 гривні і по 3,5 гривні.

Є і дорожчі книги в інших шафах, і зовсім дорогі. Є дешеві – ці стоять стопочками на підлозі. Можна знайти купу всього цікавого від 30 до 90 копійок. Власне, цим я і займалась – тут лежать книги з нашого дитинства. За копійки. А нові перевидання цих творів у книгарнях коштують значно дорожче.



Книга Носова, видана 1974 року. Саме така, як була в мене в дитинстві. Зраділа дуже. Купила відразу.

Ціна – 60 копійок. Тут навіть не про економію йдеться, а про маленьке щастя. Хоча економія теж очевидна.



Українські народні казки. Знайдена в стопці на підлозі за 60 копійок. Книга досить груба.

Книга завжди актуальна, адже народні казки – вони незмінні, хіба що оформлення різне у різних видань і в різні роки.



“Баранкін, будь людиною!” Російською мовою. Книга з дитинства знову ж таки. Смішна і дотепна. І зовсім не втртала своєї актуальності з роками, адже діти завжди діти, не зважаючи на те, живуть вони за Союзів чи в незалежній Укра-

їні. Знайдена за 30 копійок. Що не дивно, судячи з її зовнішнього вигляду. Але дитяча книга, яка вже розвалюється – це хороша книга. Тому що читана-перечитана багатьма дітьми. Тепер ще раз буде перечитана мною.



Ще одна збірка українських народних казок. Тонша за попередню синю збірку. М'яка палітурка. В гарному стані. І теж за 60 копійок.

За 1 гривню 20 копійок я купила дві збірки українських казок – дешевше, ніж в автобусі проїхатись. Їх, до речі, в школах проходять, тому батькам вигідно теж навідуватись

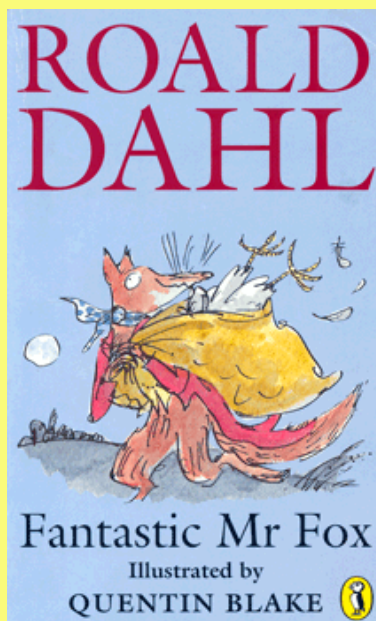
в такі книгарні. Взагал, тут по програмі можна купити багато різних книжок за смішними цінами. Хороших книжок, в гарному стані і твердій палітурці.

## Розчарування тижня:

Букініст на книжковому ринку Петрівка. Побачила я там книгу Романа Скиби «Кольоровинки», ну і зраділа дуже. Як виявилось, зарано зраділа. Тут її продавали за 25 гривень, в той час як в книгарні «Є» біля Оперного театру я бачила таку за 17,50. Спитала, чого так дорого, на що великий вусатий дядько-продавець розкричався і повідомив мені, що вже і за 25 мені не продасть, хіба що за 30, бо я щось занадто розумна. але не це головне. Цей дядько (оце той момент, від якого мене пересмикнуло) взяв книгу в руки і запустив її в коробку – книга впала, обкладинка вивернулась, а сторінки прим'ялись. Ну, після такого ставлення до покупців і до книжок, поки що не хочеться туди ходити. Тим паче там ще й достатньо дорого. Думаю, це пов'язано з тим, що все-таки Букініст на Петрівці найпопулярніший, бо альтернативи ще мало відомі людям.

Хоча не буду заперечувати - на Букіністі трапляються справді хороші книги – як-то “Повна збірка українських казок про тварин” (без малюнків, грубезна така книга) або біографічний нарис з життя і творчості Астрід Лінгрен. Але все-таки ціни там зависокі, якщо порівнювати з іншими місцями

Врешті-решт купила одну книжечку. Англійською. Хотіли за неї 10 гривень, віддали за 8 гривень. Книга англійського письменника Роальда



да Дала, відомого, в першу чергу, своєю книгою “Чарлі і шоколадна фабрика”. До речі, скоро у прокат має вийти фільм “Неперевершений містер Фокс”. Обіцяють, фільм буде не гіршим за “Чарлі і шоколадну фабрику”. Тому, можливо, скоро і містер Фокс отримає друге життя. Хоча читати там особливо нема чого - книжечка тоненька.

# Книження

блог про дитячі  
КНИГИ

<http://knyzhenya.livejournal.com>



# Мума і Гопа в Місті





**автор: Марія Семенченко**  
**Ілюстратор: Ольга Куровець**





## 1.

Мума була незвичайною коровою – шкіра її була бузкового кольору, а очі блакитні, наче волошки. Мума була мрійницею. Коли зацвітав бузок і його солодкий аромат окутував село, Мума ховалася у бузкових кущах і мріяла. Всі інші корови сміялися з Муми:

- Гі-гі-гі! Ха-ха-ха! Га-га-га! Хо-хо-хо! – валялися вони у траві, – Це ж треба таке – бузова корова!!!

І вони пирскали і гиготіли, хіхікали і реготали, сміялися ледь не лускалися, хапаючись за свої рябі та корочневі животи.

## 2.

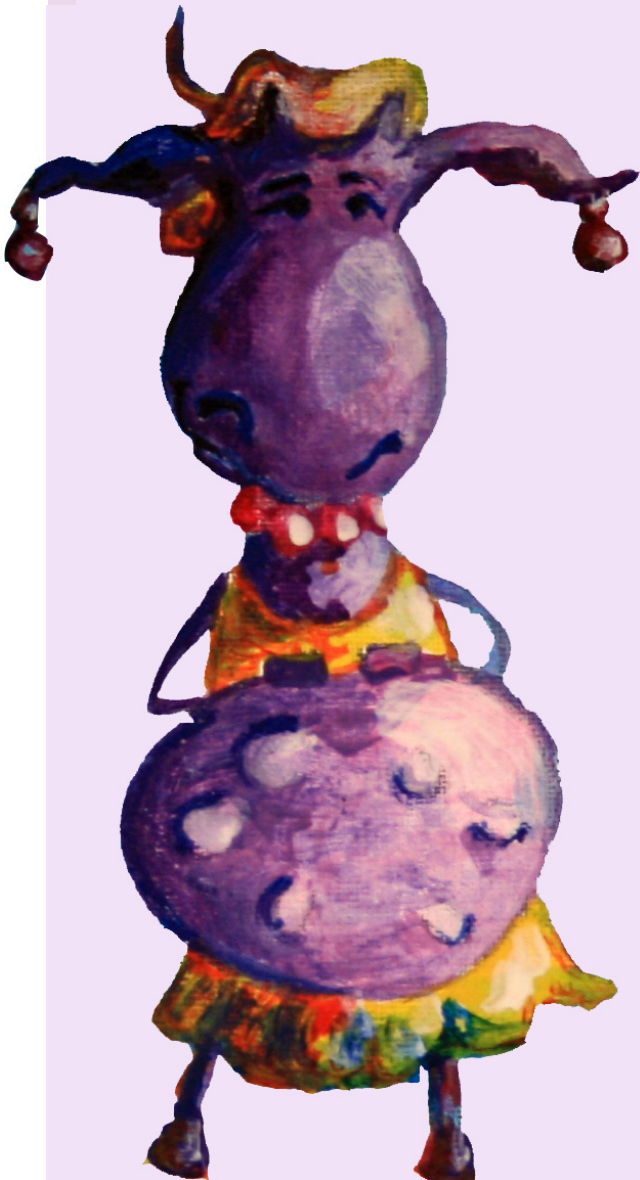
Мума носила яскраві беретки і слухала Моцарта. Часом вона пирскала на себе одеколоном «Червоні зірки», брала з полиці радіоприймач «Промінь» і лягала в затінку дикого винограду, що стіною ріс з південного боку її хатинки. Вона мріяла.

## 3.

Мума була тонкою творчою натурою. Якось, прокинувшись спекотного липневого ранку, вона вирішила написати мемуари для нащадків під назвою «Бузкові страждання». Але нічого в неї не вийшло – бо так і не змогла згадати, коли востаннє страждала.

## 4.

Коли приходило літо, Мума їла багато полуниць. Тоді молоко її було на смак, як полуниці. Восени їла грушки і яблучка – і молоко в неї було на смак грушково-яблучне, навесні Мума їла консервовані персики, що лишилися з зимових запасів – молоко в неї було на смак як персиковий сироп. А взимку Мума їла сніг – і молоко в неї було просто холодним.



## 5.

Якось Мума розгадувала кросворд, лежачи на строкатому ліжникові на березі сільської копанки. Вона якраз думала над питанням «Велика рогата худоба, що дає продукт, насичений кальцієм».

- Хто б це міг бути? - думала вона, жу-ючи пухкі і липкі абрикоси. На голові в неї був крилатий соломяний капелюшок з блакитною (що так пасував до її очей) шовковою стрічкою і двома дірочками для ріжок.

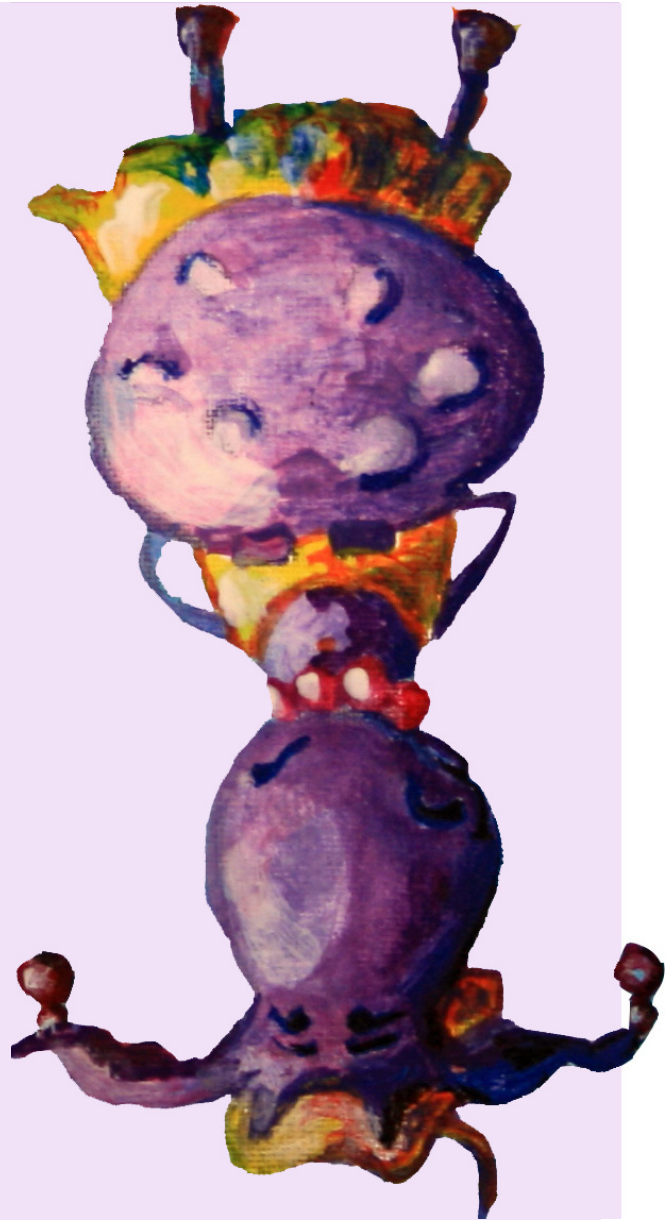
З копанки прямісінько до неї на покри-вало вистрибнув жаб.

- Леонід, - відрекомендувався він, кла-няючись так низько, що аж торкався ло-бом гарячого берегового піску, - Леонід Жаб Зелений.

- Мума, - відповіла Мума, - просто Мума.

«Мадемуазель, - почав Леонід, поправ-ляючи квітку у петлиці свого фракту, - ма-думазель, ваші очі не дають мені спокою. Я просто таки закоханий у вас!»

Мума зашарілася. Все -таки не кожного дня їй зізнавалися в коханні.



## 6.

Леонід був відомим музикантом. Він грав на трубі. Казав, що грає класич-ний американський джаз.

-Мій дід був американцем. Він виріс в Новому Орлеані - колисці джазу. Розказував, що там завжди було спекотно, вулиці курилися рудим пилом і ледь не в кожному будинку жив музикант. Дід ще підлітком Жабком зібрав гурт і почав грати джаз у своїй канаві. Скоро гурт набув страшенної популярності. Коли вони грали, навіть випадкові перехожі зупинялися, зачаровано слухаючи музику. Що вже казати про мешканців сусідніх канав – всі вони були на вечір-ніх концертах і плескали в долоні так, як нікому раніше.

Та якось в місті розігрався страшний ураган, він крутився, курився, підки-дав речі і зривав з будинків дахи. Цей ураган за мить всмоктав в себе усю ка-наву і підкинув її аж до небес. Коли мешканці водойми, а серед них і мій дідо,



спустилися на землю, виявилось, що вони вже не в своїй канаві. І навіть не в Америці взагалі. Я ж вже народився тут. До речі, труба в мене дідова, - сказав Леонід і показав на трубі дві літери Н.О. – Новий Орлеан.

## 7.

Мума перестала слухати Моцарта і перейшла на Еллу Фіцджеральд. Крім того в неї з'явилося нове захоплення, не пов'язане з музикою. Вона почала носити яскраві строкаті панчохи. Бузкова Мума у строкатих панчохах!

## 8.

Щовечора Леонід приходив до Муми в гості і приносив у кишнях горіхи. Вони довго-довго рахували на небі зірки і записували все у товстий зошит в клітинку в пошарпаній обкладинці. Так само довго вони лушили горіхи і складали їх у велику трилітрову банку.

Леонід казав, що колись повезе Муму у Місто і там вони куплять собі капуччіно, тоді у чашку треба насипати горіхів - так смачніше.

- Ще мій дід наголошував на цьому, - не без гордості зазначав Леонід.

- 23, – казав Мума і вимальовувала в зошиті зірочку, надписавши над нею номер.

- 24, – казав Леонід.

- Я думаю, на небі мільярд зірочок... - мрійливо піднявши очі до неба, казала Мума.

- А я думаю, що три мільярди і двісті сім, – заперечував Леонід, і вони продовжували рахувати, щоб дізнатися хто ж таки правий. Той, хто програє, мусить закрутити на зиму одинадцять банок малинового варення.

## 9.

Пообіді, особливо коли вулицями рідного села розтікалася спека, Мума сідала читати газети. Вона







їх виписувала - дві місцеві, сільські, і одну - з самого Міста. Мума надягала окуляри без скелець, що вона їх знайшла минулого року на дні озера, в якому купалася, і читала.

Одного дня, того самого, коли до неї мала гості Лола, Мума вчитала, що у місті від-прем'єра балету «Лебедине озеро». Вона клала газету, трошки помріяла і вирішила

-А чом би і ні? — думала вона, - чи кожен можна побачити лебедів-балерин!



прийти в  
будеться  
від-  
їхати.  
день

## 10.

Лола — то найкраща подруга Муми. Чудернацька овечка. Лола п'є м'ятний чай, читає Ганса Крістіана Андерсена і щовечера, перш ніж лягти спати, на- кручується на бігуді.

- Хто вам сказав, що тувала вона сама шана бігудя-

вівці кучеряві від природи? — часом запи-себе, стоячи перед дзеркалом вся обві-ми, - Вівці кучеряві, бо мають бігуді!



Але спині мала лець. Вівця - Це ж тре- -Тьху, дурні,

## 11.

не це в ній було особливе. Лола на крильця. Так, двоє маленьких білих кри-з крилами. Всі над нею сміялися:

ба, крилата вівця! Гагага, хіхіхі! — казала Лола, поважно розправляючи крила.

## 12.

Лола писала листи. Щотижня. Сама частіше писала, якщо траплялося щось вона писала їх в неділю, в понеді-поштову скриньку, а вже у п'ятницю приносив їй свіжий лист. Поштар знав, п'ятницю в нього обов'язково буде робота. приходив до будинку Лоли, тричі смикав ночок, підвишений над хвірткою і кидав жов-конвертик у поштову скриньку, яку і видно не серед бузку.

- П'ятниця — мій улюблений день, - любила каза-п'ятницю я отримую невимовно цікаві листи.



собі. Інколи навіть цікаве. Зазвичай, лок кидала у поштар що в Він дзві-тий було

ти Лола, - у

Мума і Лола сиділи на подвір'ї у плетених з лози кріслах-гойдалках. Мума як гостинна господиня взяла собі зламане, яке сто років вже не гойдалося, зате голосно скрипіло і тріщало раз по разу. Лола ж на всю силу розгойдувалася на новому кріслі-гойдалці так, що над столом тільки й злітали її тоненькі ніжки.

- Мума, - а воні зірки», -

- Бо так пах-космосі. Уявля-я пахну так само, як червоні зірки. Може, ко-лись я стану зіркою.

- Слухай, але зірки всі жовті!

- То так тільки зда-ється. Вони різнокольо-рові і пахнуть по-різному.

- А фіолетові там є?

- Немає

- Чому?

- Бо немає парфумів «Фіо-летові зірки».

- Ааааа...

Мума долила чай у чашки і поклала на тарілку іриски.

- Лола, а ти вмієш літати?

- Не знаю, не думала над віла Лола і поклала в рот одразу

- Му, як роблять ці парфуми?

Мума спробувала гойднутися на кріслі, говий раз сутужно скрипнуло і відмовилось

- Їх роблять у серпні, коли зорі падають з неба. Тоді спеціальні зби-рачі зірок ходять лісами і луками з великими плетеними кошиками, куди складають знайдені зірки.

- Це наче б вони моркву збирали?

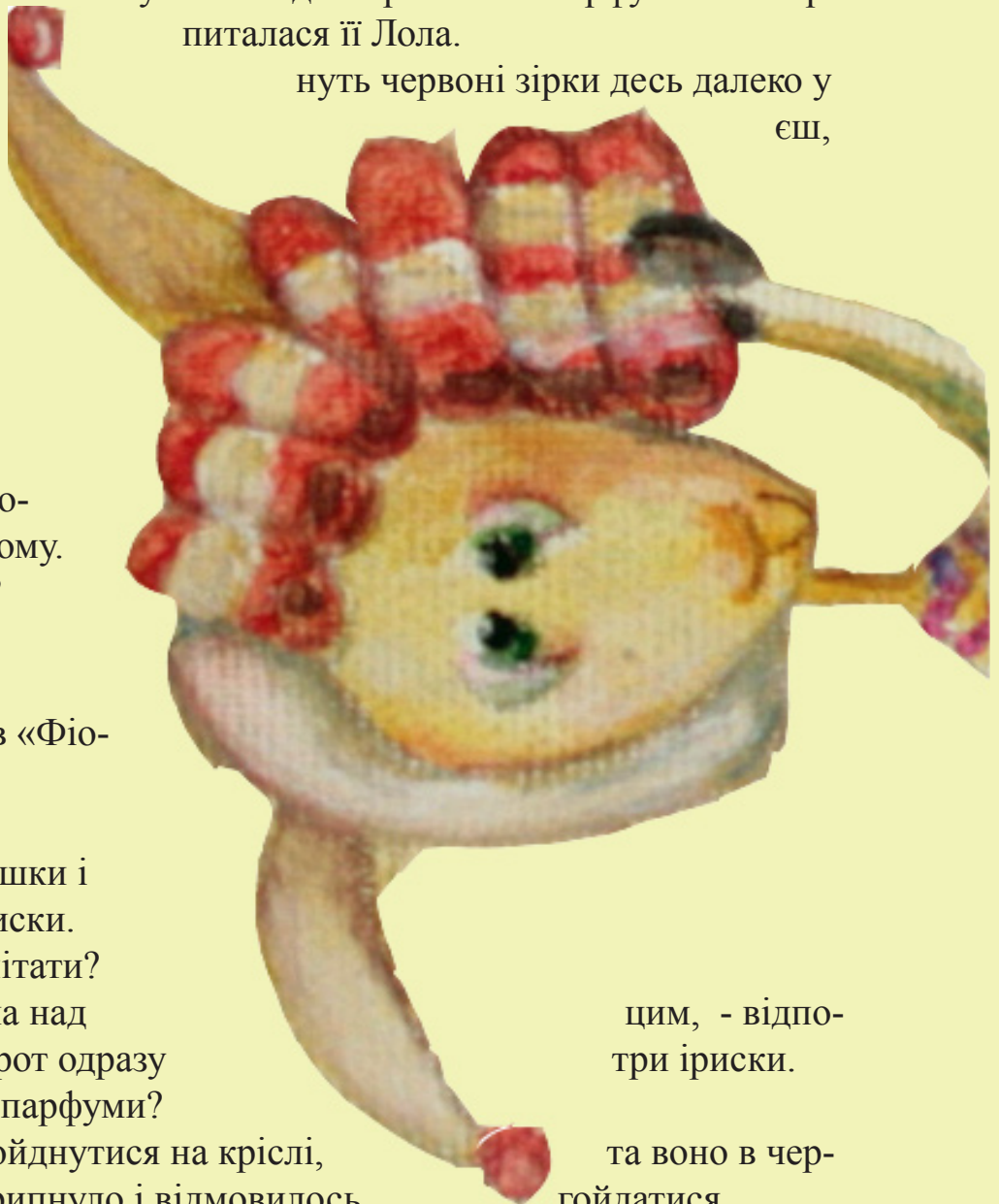
- Ні, скоріше як гриби. Зірки ж треба шукати, а моркву де посадив, там і зібрав.

- Точно, як це я не подумала...

- Потім зорезбирачі з кошиками повними різнокольорових зірок прихо-

чому ти завжди пирскаєшся парфумами «Чер-питалася її Лола.

нуть червоні зірки десь далеко у єш,



цим, - відпо-три іриски.

та воно в чер-гойдатися.









дять на великий завод. Там вони розкладають зірки у спеціальні баночки - сині до синіх, жовті до жовтих, червоні до червоних...

- І що далі?

- Далі заливають їх дощовою водою, додають мед і закривають банки. А через півроку відкривають. Воду проціжують через марлю – це ї є парфуми. Вода настоялася на зірках з медом.

- Це як бабуся закатує компот на зиму

- Ну щось схоже.

## 14.

В повітрі жужали мухи. Мума і Лола їли іриски і гойдалися на кріслах-гойдалках. Мума на зламаному, Лола – на новому. Скрипнула хвіртка і на подвір'ї з'явився жаб Леонід.

- Це Вам, - сказав він і протягнув Мумі жовту боло-  
тяну квітку на довгій стеблинці, і низько вклонився.

- А це Вам, - сказав він і протягнув точно таку ж квітку Лолі.

- Леоніде, - звернулася до нього Мума, - ми з Ло-  
лою їдемо в місто. Дочекайтесь нас. Я вам привезу з  
міста піаніно.

- Ах, Мума, Ви найкраща в світі бузкова корова!  
- захоплено вигукнув Леонід і поцілував Мумі руку,  
- піаніно – то ж моя мрія! Чорне піаніно зі срібними  
клавішами!

Лола не дивувалася і нічого не питала. Вона роз-  
гойдувалася на кріслі і намагалася ротом зірвати ви-  
ноградний листок.

**Продовження казки  
шукайте в наступних номерах**



